Tábor vďaka zbierke

V dňoch 22. júla až 4. augusta t.r. zorganizovalo Slovenské hemofilické združenie už XVI. rehabilitačný tábor pre detských a dospelých hemofilikov v Turčianskych Tepliciach. Pobyt v tábore mal rehabilitačný charakter. Jeho cieľom bolo zlepšiť celkový zdravotný stav jeho účastníkov, najmä však pohybový aparát a zvýšiť fyzickú kondíciu, čo je predpokladom zníženia počtu krvácavých príhod. Spolu s vedúcimi, lekármi a aj niektorými rodinnými príslušníkmi sa počas tábora vždy, aj tentoraz vytvoril úžasný kolektív, ktorý zažil množstvo pekných chvíľ, na ktoré budú mnohí veru dlho spomínať. Napríklad, na rozcvičky pred plávaním v bazéne, táborovú olympiádu, výlet do zámku i vozenie sa na koči v Žrebčíne v Topoľčiankach či jazdenie na koníkoch v Turčianskych Tepliciach, ale aj na cvičenie v bazéne i na stepperi.

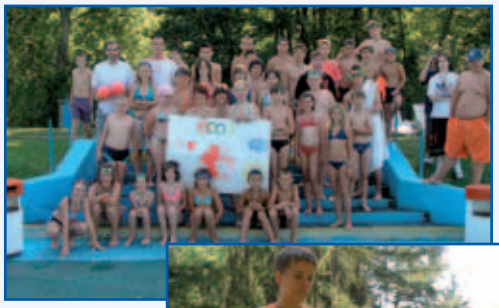

Počas tohtoročného tábora, na veľkú radosť našich detí, sme privítali návštevu hokejistu slovenskej reprezentácie a hráča Národnej hokejovej ligy v Los Angeles Kings, Michala Handzuša, ktorý sa počas besedy a autogramiády podelil o zážitky a skúsenosti zo svojho pôsobenia v americkej Národnej hokejovej lige. Veríme, že beseda zanechala v našich deťoch neopísateľné zážitky, na ktoré budú mnohé spomínať veľmi dlho, zvlášť preto, že žiadne z nich nemôže pre svoje celoživotné chronické ochorenie aktívne športovať.

Tábor sa mohol uskutočniť vďaka verejnej finančnej zbierke, ktorá sa konala v apríli tohto roku, pri príležitosti Svetového dňa hemofílie, pod patronátom Michala Handzuša, v spolupráci so spoločnosťou TESCO STORES SR a Slovenským hemofilickým združením. Na tábor nám prispelo aj Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Nadácia Všeobecnej úverovej banky.

Jaroslav Janovec

Snímky: archív autora

Pomáhajme, kým môžeme !

Život je pestrá mozaika poskladaná zo sklíčok radosti i smútku, smiechu i sĺz. Všetky majú svoj význam, zapadajú do seba a tvoria jedinečný celok. Aj naše Spojené zariadenie sociálnych služieb - Nádej v Snine je jedinečné, o tom sa za pätnásť rokov jeho pôsobenia mohli presvedčiť všetci, ktorí ho poznajú. Pomenovanie „Nádej" ho predurčilo na to, že na každého, kto prekročí jeho prah, zo všetkých kútov dýchne nádej. Nádej pre mamičky, že ich bezbranné ratolesti, v očiach ktorých sa ligocú hviezdy, tu budú akceptované a milované. Nádej pre bytosti, ktoré predčasne dospeli, že tu nájdu teplú posteľ a ruku, ktorá ich pohladí, tak ako mamka už dávno nie. Nádej pre personál, že svojou prácou pomôžu zmierniť nepriazeň ich osudu. Práca v našom dome, to je obeť. Nie, nie je to fráza. Verte, že pracovať s človekom a pre človeka je ako modlitba, ktorá sa odrieka s pocitom najhlbšej pokory. Sme ľudia s kladmi aj zápormi, so srdcom, v ktorom pulzuje láska, ale aj nenávisť. Ale vďaka tým, ktorým sme tu už niekoľko rokov k dispozícii, máme správne zostavený hodnotový rebríček. Deti v našom zariadení sú pre nás inšpiráciou k ďalšiemu rastu a chuti kráčať v ústrety novým dňom, ktoré, aj keď sú mnohokrát náročné na fyzické i psychické sily, sú zmysluplné a obohacujúce.

Mária Kulíková
DSS Osadné - Nádej v Snine

O opodstatnení nášho zariadenia svedčí fakt, že v rehabilitačnom stredisku už 15 rokov prežívajú deti, ktoré, aj keď telesne dospelé, sú stále deťmi s bezstarostným a veľavravným úsmevom na tvári. Ten im mnohokrát pod ťarchou svojich starostí aj závidíme. O tom, že naše krízové stredisko je dostatočne využité, svedčí viac ako 150 detí. Pocit bezpečia chýbajúci im vo vlastnej rodine, našli pod našou strechou. Aj ambulantné krízové stredisko má zmysel. Deťom, ktoré ho navštevujú, sa zlepšil prospech v škole, osvojujú si morálne zásady a ich správanie sa zlepšuje, čo je pozitívne pre ich, ale aj našu budúcnosť.

Je zbytočné zamýšľať sa nad tým, prečo sú potrebné zariadenia ako je to naše. Je to asi preto, že život je pestrá mozaika zložená zo sklíčok smiechu a sĺz. V mozaike našich klientov je viac tých slzavých. Sme tu preto, aby ich bolo čoraz menej. Snažíme sa, ale ako sa nám to darí, to nech posúdia iní. Našim krédom je „Ecce homo"! (Hľa, človek!). K nikomu nesmieme byť ľahostajní. Keby sme mali čarovný prútik, ktorým by sme vyčarovali všetkým rodičom zdravé deti a všetkým deťom dobrých rodičov, nemuselo by naše zariadenie jestvovať. Žiaľ, vždy to tak bolo, je a bude, že sú tí, ktorí pomoc potrebujú a tí, ktorí pomáhajú. Vážme si, ak sme tí, ktorí môžu pomáhať. Pomáhajme nezištne a s láskou. Pomáhajme, kým môžeme!

Mária Kulíková

O priateľstve a zmysle života

Cesta k radosti

Tanečný súbor Temperament vznikol v marci 2003 z veľkej lásky k hudbe a tancu. Jeho členmi sú hendicapovani, ale aj zdraví mladí ľudia. Súbor pôsobí tiež v Prešove, pri Centre mládeže Radosť pri Občianskom združení Barlička.

Občianske združenie Barlička so sídlom v Prešove, ktoré je pridruženým členom Slovenskej humanitnej rady, sa od svojho vzniku, t.j. od roku 2000, snaží o integráciu telesne postihnutých detí a mládeže medzi zdravých rovesníkov. Veľmi úzko spolupracuje aj so základnými školami, ktoré túto integráciu uskutočňujú. Aj projektom „Cesta k radosti" toto združenie nadviazalo na svoje uskutočnené aktivity v snahe o kontinuitu procesu integrácie, ako aj snáh mladých, telesne postihnutých ľudí.

Ide o skupinu, ktorá by bez aktivít, ktoré vyvíja v rámci Občianskeho združenia Barlička, bola odkázaná na najbližšie okolie s veľmi obmedzenými možnosťami sociálnych kontaktov. A izolácia často vyvoláva pocity depresie, menejcennosti a bezvýchodiskovosti a trpia tým aj rodičia týchto detí a mladých ľudí, keďže väčšinu času svojho dňa venujú práve starostlivosti o svoje telesne postihnuté ratolesti, mnohí ako ich opatrovatelia.

Je zaujímavé, že telesne postihnuté deti a mladí ľudia, ktorých sa snažíme integrovať medzi zdravých rovesníkov, chcú byť na jednej strane ako „tí druhí", stále ale zároveň chcú mať svojich rodičov kdesi nablízku. Počas tvorivých dielní na dopoludňajších stretnutiach alebo aj počas popoludňajších aktivít, chcú byť aj telesne postihnuté deti a mládež spolu s rodičmi. S nimi sa chcú vzdelávať, tancovať, spievať a zabávať. Takto sa vlastne ukázala potreba spojenia síl telesne postihnutých detí a mladých ľudí s aktívnym potenciálom ich rodičov, ktorí by im pomohli zrealizovať ich sny tak, ako to často samé nedokážu. Napríklad, pri príprave scenára, výbere choreografie a jej nácviku, aj príprave textov piesní. Tak vlastne vznikol nápad realizovať projekt **Cesta k radosti**, kde sa rodičia podieľali na jeho realizácii. Hudobé stvárnenie pocitov a prežívania bolo pri rozvoji aj ďalších životných zručností podstatné.

Projekt „Cesta k Radosti" bol zúročením už získaných zručností, kde handicapované deti a mládež v spolupráci so zdravými kamarátmi a pomocou rodičov predstavili príbeh o priateľstve a zmysle života. Cieľom projektu bolo zapojiť do sebarealizácie tých telesne postihnutých mladých ľudí, ktorí zatiaľ nenašli cestu alebo odvahu realizovať svoj život v komunite, kde je priestor spĺňať si aj tie najtajnejšie priania. Je potrebné dať im šancu ukázať verejnosti, že aj napriek ich handicapu, majú v sebe obrovský ľudský potenciál, rúcajúci bariéry zaužívaného nesprávneho názoru, že ich život je menejhodnotný a neperspektívny. V skutočnosti sa však preukázal opak, o čom svedčia aj fotografie z podujatia Cesta k radosti a slová piesne, ktoré na podujatí odzneli v podaní tanečného súboru TEMPERAMENT.

MUDr. Anna Kvokačková,
predsedníčka Občianskeho združenia Barlička, Prešov
Snímka: archív autorky

Obsah:

Úvodník: Pomáhajme, kým môžeme ... 2
Fotostĺpec: Tábor vďaka zbierke ... 2
Cesta k radosti ... 3
Farebný svet detských duší ... 4-5
Sociálne podnikanie ... 6-7
Reportáž: Deti potrebujú byť ľúbené ... 8-9
Predstavujeme: Liga proti AIDS na Slovensku ... 10-11
Viete, že: Fotosúťaž Cesta svetla je opäť tu ... 11
Záchranná sieť pre deti ... 12
Zamestnávateľ ústretový k rodine ... 12
Článok:Podporiť dobrú vec je také jednoduché ... 13
Zameniť tabak za šport ... 14
Príklad hodný nasledovania ... 15
Abilympiáda „esemkárov" vo Vranove nad Topľou ... 16-17
Hrnček pre úsmev ... 17
Pohľadnica z memoriálu Alexandra Košíka ... 18
Zaslúžený diplom ... 19
Lekár radí: Nový prístup k účinnej prevencii ... 20-21
Testy pre dentálnu hygienu ... 22
Ako vzniká zubný kaz ... 22
Projekt zdravý úsmev ... 23
Oznam Asociácie Premeny ... 23
Deň belasého motýľa a svalová dystrofia ... 24
Rozvojové tábory pre deti ... 25
Letný detský tábor pre onkologických pacientov ... 25
Všimli sme si: Akčný plán na ochranu utečencov ... 26
Dedkova cyklotúra šíri ušľachtilú myšlienku ... 26
Summary ... 27
Prílohy: 1. **Dieťa potrebuje rodinu** ... 1-12
2. **Fajčenie je cesta späť** ... 13-24

Farebný svet detských duší

V malebných priestoroch Primaciálneho paláca sa v Kongresovej sieni po roku opäť stretli deti z celého Slovenska, ktoré poslali svoje výtvarné práce do výtvarnej súťaže detskej tvorby Karola Ondreičku. Aj 9. vernisáž detských výtvarných prác prekvapila, tak ako tá prvá, v roku 1998, neopakovateľnou atmosférou, plnou radostného očakávania, opäť presvedčila, že aj deti, ktoré sú zdravotne postihnuté alebo pochádzajú zo sociálnej znevýhodneného prostredia, napríklad, z detských domovov, majú talent, schopnosti a veľké predpoklady rozvoja svojej osobnosti. Možno z viacerých nich vyrastú veľkí umelci, učitelia, odborníci, znalci umeleckého remesla, ak sa im aj v budúcnosti otvoria možnosti ďalej rozvíjať svoj výtvarný talent tak, ako sa to stalo v tejto súťaži.

Anička Balážová z Čadce, žiačka Špeciálnej základnej školy získala v súťaži s maľbou opičky – návrhom maskota paralympionikov, 3. miesto. Na obrázku so svojou triednou učiteľkou Ľudmilou Pištíkovou.

Do súťaže prišlo približne päťtisíc prác, ktorých autormi boli handicapované deti. Súťaž zorganizovalo Detské charitatívne združenie Korytnačky v spolupráci s Nadáciou Slovenského plynárenského priemyslu, Slovenským paralympíjskym výborom, ako aj hlavným mestom SR a Domom umenia pre deti, Bibiana. Deťom, ich učiteľom a organizátorom súťaže sa prihovoril ako prvý primátor hlavného mesta Andrej Ďurkovský, ktorý povedal: „Nesmierne si vážim všetkých ľudí, ktorí stoja za projektami, ktoré sú zamerané na integráciu telesne a duševne handicapovaných detí do spoločnosti. Výtvarná súťaž k takýmto projektom rozhodne patrí“.

Súťaž poctil svojou prítomnosťou aj generálny riaditeľ Slovenského plynárenského priemyslu, Miroslav Lapuník, ktorý pri odovzdávaní cien povedal: „Je až neuveriteľné ako tento pocit prichádza pri projekte Mesiac detskej tvorby každý rok – akú silu, pestrosť a fantáziu v sebe skrývajú deti, ktoré sa do súťaže zapojili. Teší nás, že deti zostávajú súťaži verné, pretože majú možnosť ukázať, čo v nich je, súťažiť a byť úspešné. Výsledkom sú vždy prekrásne obrázky, ktoré hýria farbami a radosť v očiach detí“.

Do súťaže sa mohli prihlásiť deti bez ohľadu na vek, diagnózu a miesto, kde žijú. „Každoročným cieľom tohto projektu je podnietiť k tvorivosti nie celkom zdravé deti, rozvíjať ich kreativitu, prispieť k ich integrácii do spoločnosti“, uviedla Zuzana Katrušinová, riaditeľka združenia Korytnačky. Dodajme, že do 9. ročníka súťaže sa zapojilo spolu 368 špeciálnych základných škôl, detských domovov, sociálnych, nemocničných, integrovaných a reedukačných zariadení z celého Slovenska.

Na prekvapenie poroty, deti sa najviac inšpirovali témou Krajina drakov. Jeden z dráčikov sa natoľko zapáčil slovenským paralympionikom, že sa stal ich ďalším národným maskotom, ktorý bude športovcov sprevádzať na paralympuijských hrách v Pekingu v roku 2008. Je to bodkovaný dráčik, ktorého autorkou je Andrejka Sasáková z Helcmanoviec.

Pre zaujímavosť, z najkrajších detských prác na tému Návrh na pohľadnicu, vzniknú pohľadnice, ktoré dostanú všetky školy, ktorých žiaci sa zapojili do tejto súťaže. Prvé miesto v tejto téme so svojou pohľadnicou obsadil Tomáško Sivák z Cirkevnej školy v Stropkove.

Obrázky, ktoré zvíťazili a umiestnili sa ako prvé v téme Krajina drakov, namaľovali: Róbert Szabo-Bartko a Nadežda Zsigová zo Špeciálnej základnej školy v Moldave nad Bodvou. Jedna zo súťažných tém mala názov: Ako by vyzerali Vianoce v lete, kde získala prvé miesto Patrícia Záslavová, zo Špeciálnej základnej školy v Dolnom Kubíne. Najkrajšiu Červenú čiapočku, podľa rozhodnutia poroty namaľoval Ondrejko Rezničák zo Spišskej Belej. Najkrajšie zvieratká na výlete sa zasa vydarili Milankovi Holubovi z Integračného zariadenia Kor-Gym v Hertníku a prvé miesto v téme Môj vynález získala Alexandra Danihelová zo Špeciálnej základnej školy v Skalici.

Nás však zaujali aj mnohé ďalšie z vystavených detských výtvarných prác, medzi nimi aj dielko Šimonka Vaneka zo Základnej a materskej školy Chocholná – Velčice, okres Trenčín, ktorý v nej vyjadril svoje pocity vlastnej spätosti so svojou rodinou, v téme „Zvieratká na výlete“. Šimonko získal v súťaži 3. miesto. Ako nám povedala riaditeľka školy, ktorú navštevuje, Kvetoslava Kotrhová: „Naša škola má len 50 žiakov, ale nájdu sa v nej veľké talenty“ a dodala: „Deti sa zapájajú aj do recitovania poézie a prózy, povestí, zapojili sa aj do speváckych súťaží. V škole máme

Ľudko Novák zo Špeciálnej základnej školy v Bratislave – Ružinove, v súťaži na tému Červená čiapočka obstál na 3. mieste. Na obrázku so svojou učiteľkou pani Klokočovou.

Lucka Gaálová z Poľného Kesova, na obrázku so svojou súťažnou maľbou na tému Krajina drakov získala v súťaži 2.miesto.

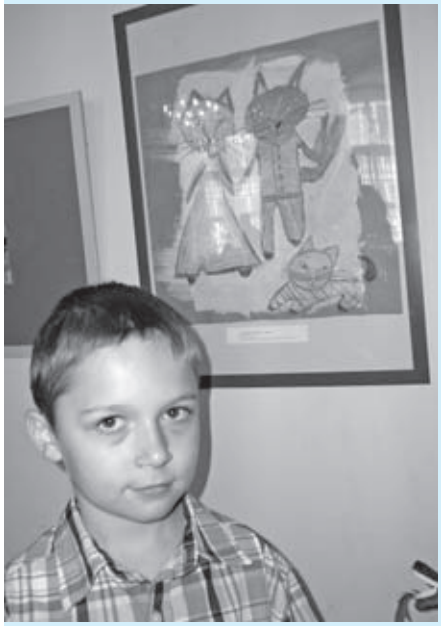

Šimonko Vanek zo Základnej školy v Chocholnej – Velčiciach obsadil so svojou maľbou na tému Zvieratká na výlete (v pozadí na obrázku) 3. miesto.

Predseda poroty, akademický maliar Prof. Dušan Kállay, pri posudzovaní súťažných prác

aj telesne postihnuté deti, napríklad, prváčka Katka Hrnčiarová na tejto súťaži tiež vystavila svoju prácu. Teraz si naši žiaci najlepšie osvojili tému zvieratká na výlete, tá sa im vydarila veľmi dobre. Zúčastňujú sa však aj na matematickej súťaži Klokan, aj na športovej súťaži Skalnatý slon, kde získali dve prvé miesta. To je povzbudenie do ďalšej práce. Povzbudivé je, že niekto ocenil ich snahu a ich talent. Ide tu však nielen o rozvoj talentu, ale aj rozvoj dobrovoľníckej práce. Škola vydáva aj časopis Chocholúšik, s ktorým sa tiež prihlásila do súťaže Matice slovenskej o najlepší školský časopis, kde získala 3 miesto. Máme veľmi peknú školu, dobre vybavenú, v peknom prostredí a zohratý kolektív. Celý kolektív učiteľov sa podieľa aj na mimoškolskom rozvoji žiakov", prezradila napokon riaditeľka.

Oslovili sme aj Ľudmilu Pištíkovú, triednu učiteľku zo Špeciálnej základnej školy v Čadci, ktorá prišla na oceňovanie so svojou žiačkou, 15-ročnou Aničkou Balážovou, Anička prišla na túto súťaž prvý raz. Namaľovala a do súťaže poslala opičku ako návrh maskota Slovenského paralympijského výboru na Olympijské hry v Pekingu v roku 2008. Dodajme, že deti z tejto školy už dvakrát vyhrali, pokiaľ ide o návrh maskota výboru olympijských hier. Anička Balážová sa tentoraz v súťaži umiestnila na 3. mieste.

Všimli sme si aj Lucku Gaálovú, ktorá chodí do Liečebno-výchovného sanatória v Poľnom Kesove. Na súťaž prišla so svojou vychovávateľkou. Aj Lucka sa zúčastnila súťaže prvý raz, ale ako povedala, „kreslím od škôlkárky". Okrem kreslenia sa rada učí, ako nám sama prezradila. Lucka, ktorá prežila svoje detstvo v detskom domove v Koliňanoch, získala v tejto súťaži v tematickej kategórii Krajina drakov, 2 miesto.

Špeciálnu Základnú školu v Bratislave – Ružinove reprezentovala na tejto súťaži maľba Ľudka Nováka, ktorého učiteľka, pani Klokočová, oslovovala Lajko. Vo svojej maľbe stvárnil rozprávkovú Červenú čiapočku. Lajko má aj súrodencov, ale doma kreslí iba on. Najradšej má v škole, ako sám povedal, matematiku. Aj Lajko prišiel na súťaž prvý raz a hneď mal úspech. Obsadil v súťaži v téme Červená čiapočka 3. miesto.

Víťazné práce mohol vidieť každý, kto navštívil do konca augusta tohto roku Medzinárodný dom pre deti – Bibiana v Bratislave, kde boli vystavené výtvarné práce detí, účastníkov výtvarnej súťaže Karola Ondreičku, Mesiac detskej tvorby 2007.

Margita Škrabálková
Snímky: autorka

O odstraňovaní nezamestnanosti a chudoby

Sociálne podnikanie

Na stretnutí so starostom Mestskej časti Bratislava - Ružinov, Slavomírom Drozdom, pred medzinárodnou konferenciou o projekte komunitnej rehabilitácie a rozvojovom partnerstve.

V júni tohto roku sa v Miestnom úrade Bratislava – Ružinov uskutočnila medzinárodná konferencia pri príležitosti ukončenia rozvojového partnerstva na dvojročnom projekte, ktorý má skrátený názov: Projekt komunitnej rehabilitácie Bratislava – Ružinov. Projekt spolufinacoval Európsky sociálny fond a spoločne sa na ňom podieľali: Mestská časť Bratislava – Ružinov a Agentúra špecializovaných služieb pre autistov a iné zdravotné postihnutia (Autisti, nezisková organizácia). Súčasťou projektu bol aj empirický prieskum.

Projekt sa uskutočnil v spolupráci s Iniciatívou spoločenstva Equal. Filozofia Iniciatívy Equal spočívala v nájdení a zameraní sa na inovatívne prístupy pri napĺňaní cieľov zlepšenia služieb trhu práce a skvalitnenia spolupráce štátnych i neštátnych služieb zamestnanosti. Výzva Equal, ktorá obsahovala 5 bodov, prešla celou Európu. Projekt komunitnej rehabilitácie bol jeden z nich – o sociálnom podnikaní. Pre naplnenie cieľov tohto projektu bolo treba nadviazať aj nadnárodné partnerstvo. Partnermi sa stali Powys Equal Partnership a Powys Association of Voluntary Organisations (PAVO) pochádzajúci z anglického Walesu. Cieľom tohto nadnárodného partnerstva bol vznik integrovaných služieb fungujúcich v rámci sociálnej ekonomiky, výmena lektorov, zažitých skúseností s účasťou osôb so znevýhodnením z fungovania sociálnych firiem, ako aj spoločný marketing a vývoj budúcich podobných projektov. Výsledky projektu komunitnej rehabilitácie ukázali, že sa môže stať ozajstnou príležitosťou pre naštartovanie systémových zmien v prospech zlepšenia zamestnanosti skupín občanov znevýhodnených na trhu práce, aj vďaka špecifickej forme tzv. sociálneho podnikania.

Domácich partnerov tohto projektu bolo viac: Mestská časť Bratislava – Ružinov, Nezisková organizácia SPACE, Slovenská humanitná rada, ale aj Organizácia muskulárnych dystrofikov a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave ako neoficiálny partner.

Čo je sociálne podnikanie

Je to ekonomická činnosť s primárne sociálnymi cieľmi, kde hospodárske prebytky sú prednostne znovu investované do podnikania za rovnakým sociálnym účelom alebo do rozvoja miestnej komunity. Čiže, hlavnými cieľmi projektu bolo zlepšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť, pracovnú integráciu a reintegráciu prostredníctvom komunitnej rehabilitácie a komunitného plánovania, a to na území bratislavskej Mestskej časti Ružinov.

Pevné základy pre úspech tohto projektu vytvoril dôkladný empirický prieskum s názvom: „Potreba a poskytovanie služieb zamestnanosti pre obyvateľov mestskej časti Bratislava-Ružinov“, ktorý sa uskutočnil v máji minulého roku. (Podrobná správa o tomto prieskume je zverejnená na internetovej stránke: www.agenturano.sk).

Súčasťou tohto prieskumu bola aj anketa, ktorá sa venovala, napríklad, otázkam identifikácie aktuálnej životnej situácie domácností, najmä takých, ktorých členovia potrebujú osobitnú starostlivosť (deti, starší a chorí ľudia). Opýtaní v dotazníku odpovedali aj na otázky: ako sa rodinám darí zladiť domáce povinnosti s povinnosťami v zamestnaní, aké služby im chýbajú, ktoré by potrebovali a podobne. Súčasťou ankety však boli aj otázky na názory práce samosprávy.

Dodajme, že Agentúra – Autisti, n.o, má s Mestskou časťou Bratislava – Ružinov uzatvorenú dohodu o dlhodobej spolupráci, na základe ktorej sa aj v minulosti uskutočnil ešte aj projekt kariérového poradenstva.

Pri napĺňaní cieľov projektu komunitnej rehabilitácie sa ráta so spoluprácou aj predstaviteľov verejného i súkromného sektora, účasťou aktívnych občanov a členov miestnych organizácií a samozrejme, s prijímateľmi služieb zamestnanosti, súvisiacich s projektom. V projekte komunitnej rehabilitácie sú to občania so zdravotným postihnutím, osoby staršie ako 45 rokov, matky po rodičovskej dovolenke, ľudia starajúci sa o člena svojej rodiny, ľudia nachádzajúci sa v ťaživej životnej situácii, krátko i dlhodobo nezamestnaní, absolventi škôl, ľudia s nízkou kvalifikáciou a ďalšie znevýhodnené skupiny na trhu práce.

Čo prezradil prieskum

Výsledky prieskumu: „Potreba a poskytovanie služieb zamestnanosti a sprievodných služieb pre obyvateľov Mestskej časti Bratislava – Ružinov“ prezentovala na uvedenej konferencii ***Jar-***

mila Filadelfiová, z Inštitútu pre verejné otázky, neziskovej organizácie SPACE. Cieľom prieskumu bolo zistiť očakávania občanov vo vzťahu k službám, pretože len na základe poznania aktuálnej situácie možno vybudovať lepšie pôsobiaci a flexibilný systém poskytovania sociálnych služieb.

Skúmala sa, napríklad, aj zaťaženosť ružinovských domácností starostlivosťou o členov rodiny. Zistilo sa pritom, že takmer polovica domácností vykonáva nejaký typ starostlivosti o člena rodiny. Z toho až v 10 percentách skúmaných domácností sa poskytuje kombinovaná starostlivosť. Najviac, až 11,7 percenta domácností potrebuje starostlivosť o staršiu osobu. Asi 7,2 percenta domácností potrebuje starostlivosť o chorú osobu. Pri skúmaní starostlivosti o deti sa zistilo, že len necelá polovica rodín využívala starostlivosť o deti v materských školách a jasliach. Len 34,1 percentám rodičov vyhovuje daný spôsob starostlivosti o dieťa v predškolskom zariadení. Najčastejším dôvodom zníženej spokojnosti s predškolskými zariadeniami sú vysoké finančné náklady (17,1 percenta). Až 46,3 percenta opýtaných rodičov si želá také predškolské zariadenie, kde je menej detí a viac pedagógov. Takmer 44 percent rodičov si želá individuálny prístup pedagógov k dieťaťu.

Pri prieskume potrieb v starostlivosti o starších a chorých členov rodín sa zistilo, že najviac starostlivosti sa poskytuje osobám starším ako 80 rokov. Ako dôvod, kvôli ktorému sa poskytuje rodinná starostlivosť, opýtaní najčastejšie uvádzali funkčné poruchy vnútorných orgánov (chronické choroby dýchacej srdcovocievnej sústavy – 38,8 percenta). Až 13,2 percent opýtaných uvádzalo kombinovaný, napríklad mentálny a fyzický postih člena rodiny a až 30,6 percenta opýtaných uviedlo ako dôvod telesné postihnutie kostrovej alebo svalovej sústavy chorého.

Pri skúmaní vzniku zdravotného problému člena rodiny išlo najčastejšie o následok choroby – 49,6 percenta. Na anketovú otázku, aký typ starostlivosti je potrebný, až 62 percent opýtaných odpovedalo, že potrebujú doprovod k lekárovi, upratovanie, pranie, uvarenie obeda a pomoc pri nákupoch. Z opýtaných len 8,3 percenta nepoberá žiaden druh dôchodku a viac ako 65 percent už poberá starobný dôchodok. Invalidný dôchodok v čase prieskumu poberalo len 18 percent opýtaných.

Na otázku, na aký pracovný úväzok poskytuje opatrovateľ (-ka) starostlivosť členovi domácnosti, najviac, až 44,6 percent ide opatrovateľky, ktoré nepracujú, lebo sú v dôchodkovom veku a v 30,6 percenta prípadov poskytuje opatrovateľské služby osoba zamestnaná na plný pracovný úväzok. Pokiaľ ide o formy poskytovania sociálnej pomoci v domácnostiach, najčastejšie to bol peňažný príspevok (12,2 percenta prípadov) a spoločné stravovanie (6,1 percenta prípadov).

Projekt komunitnej rehabilitacie v praxi.

Pri skúmaní využívania kompenzácií a účelových dávok domácnosťami o člena rodiny sa najviac využíva peňažný príspevok na prevádzku motorového vozidla a na úhrady poistného (12,1 percenta prípadov a príspevok na zvýšené výdavky využíva 9,1 percenta opýtaných).

Pri skúmaní potreby pomoci pri starostlivosti o člena rodiny sa zistilo, že pomoc pri osobnej hygiene čiastočne potrebuje až 19,2 percenta opýtaných a pomoc pri ťažkých prácach ako je maľovanie bytu, odpratanie snehu v zime, potrebuje až 29,3 percenta opýtaných. Liečebnú rehabilitáciu by rozhodne potrebovalo až 35,4 percenta opýtaných. Poskytovanie kompenzačných pomôcok potrebuje až 18,2 percenta opýtaných. Pomoc doprovodu na kultúrne a spoločenské podujatia rozhodne potrebovalo 9,1 percenta opýtaných a čiastočnú pomoc v tomto smere by využívalo až 20 percent opýtaných.

Na financovanie služieb starostlivosti o člena rodiny prevažoval názor, že čiastočne by sa mal na tomto financovaní podieľať štát, obec i klient (66,2 percenta z celého súboru opýtaných a 52,5 percenta poskytujúcich starostlivosť sa zhoduje s týmto názorom). Z prieskumu vyplynulo, že obec by mala vo svojich programoch venovať zvýšenú pozornosť osamelo žijúcim starším ľuďom bez rodinného zázemia.

Z analýzy názorov obyvateľov Mestskej časti Bratislava – Ružinov na potrebu podporných služieb starostlivosti o starších a chorých obyvateľov alebo občanov so zdravotným postihnutím vyplynulo uprednostňovanie domácej starostlivosti a v rámci nej poskytovanie starostlivosti potrebnému občanovi členmi vlastnej rodiny. Starostlivosť o bezvládnu a chorú osobu či osobu so zdravotným postihnutím však znamená veľkú záťaž pre celú rodinu, najmä pre opatrovateľku či opatrovateľa, ktorá (-ý) poskytuje pravidelnú starostlivosť.

Dlhodobú opateru v sociálnom zariadení s možnosťou vrátiť sa domov po znormalizovaní situácie by uprednostnilo z celého súboru opýtaných 54,2 percenta a s týmto názorom sa zhodlo 44,4 percenta ľudí, ktorí túto starostlivosť poskytujú. Opateru večer a v noci doma a počas dňa v sociálnom zariadení by uprednostnilo 36,4 opýtaných a z ľudí poskytujúcich túto starostlivosť s týmto názorom súhlasí 23,2 percenta osôb.

Skúmali sa aj bariéry využívania služieb starostlivosti o deti a dospelých. Zaujímavý bol najmä pohľad na zastúpenie finančných dôvodov nevyužívania príslušných služieb starostlivosti., či už ide o služby starostlivosti o dieťa alebo dospelého, ktorý je bezvládny alebo zdravotne postihnutý, Takýto obraz môže indikovať záujem o príslušné služby, ktoré ale z nedostatku peňazí v domácom rozpočte alebo pre vysoké ceny zostal nenaplnený. Takýto záujem badať u všetkých sledovaných druhov služieb, jaslí, materskej školy, zariadenia starajúce sa o školské deti po vyučovaní, opatrovanie dospelého v domácnosti, zariadenie dennej starostlivosti o dospelých, ale najčastejšie sa objavoval pri opatrovaní v domácnosti, zariadeniach dennej starostlivosti a v zariadeniach týždennej starostlivosti. Nespokojnosť s poskytovanou úrovňou služby bola najvýraznejšia pri opatrovaní chorého alebo zdravotne postihnutého človeka v domácnosti v byte. Často sa stalo, že občania nielenže nevedeli o možnosti poskytovania príslušných služieb a ak aj vedeli, nedokázali posúdiť ich kvalitu.

(Koniec 1. časti).

Margita Škrabálková

Poznámka redakcie: Ďalšia časť príspevku, ktorú zverejníme nabudúce, sa bude týkať prieskumu služieb zamestnanosti a súvisiacich skúseností a potrieb obyvateľov Mestskej časti Bratislava – Ružinov v rámci projektu.

Reportáž

Deti potrebujú byť ľúbené

Kunovská priehrada je ako malý klenot zasadený do bohatej zelene myjavských kopaníc. A v lone krásnej myjavskej prírody sa v polovici júla konal letný tábor pre náhradné rodiny, ktorý za pomoci grantu zorganizovala bratislavská pobočka Spoločnosti priateľov detí z detských domov Úsmev ako dar po prvý raz vo svojej histórii.

Keď sme do tábora dorazili, všade bolo ticho ako v raji, len na móle postávala asi desiatka detí a dospelých, ktorí sa práve chystali člnkovať po priehrade. Malé deti boli vzrušené a plné očakávania, starší chalani sa tvárili, že čln s veslami je pre ne hračka a keď boli ďaleko z dohľadu, strhli si zo seba vesty aj šaty a poskákali do vody. Vonku bolo na toto ročné obdobie chladno, ale deti zimu necítili. Ozval sa hlas z ampliónu a upozornil ich, aby vyšli z vody. Dospelí musia neraz rozmýšľať aj za deti, ktoré si ešte neuvedomujú riziká. Keď som videla, ako profesionálna matka Jarka Jankovičová napäto sleduje, čo sa vo vode robí, v duchu som sa pýtala, ako to táto drobná žena môže zvládnuť byť súčasne mamou a tetou desiatke detí so všetkým tým strachom o ich bezpečnosť. Kde berie energiu, aby trpezlivo odpovedala na ich otázky, snažila sa im porozumieť a s nadhľadom prijímala pubertiacke prejavy revolty. No povedzme si pravdu – nestačia väčšine z nás vlastné deti? Veď aj tie nám neraz prerastú cez hlavu. Ako je možné, že niekto iný sa odhodlá a nakladie na svoje plecia ešte väčšie bremeno a dobrovoľne si vezme zodpovednosť za životy a osudy cudzích detí? Aby som tomu porozumela, musela som sa ich pýtať. Čo všetko som sa dozvedela, vám napovedia nasledujúce riadky.

Deliť sa o starosti

Jarka Jankovičová, profesionálna matka:

- Mali sme syna – jedináčika, lebo akosi sme nestihli ďalšie dieťa a život rýchlo utekal, syn dospieval a zrazu ako keby sa nebolo o koho starať. Motala som sa ešte ako novinárka okolo detských domovov a tretieho sektoru, a tak som si povedala, že prijmeme do rodiny ešte dve dievčatá, obe z detského domova v Bernolákove. Svoje skúsenosti som zároveň zúročila ako trénerka programu PRIDE. Je prípravou ľudí na náhradné rodičovstvo, ale je výborný aj pre rodičov, ktorí majú svoje biologické deti, lebo môže prispieť k ich lepšiemu vzťahu k potomstvu. Na začiatku programu dostanú všetci záujemcovia základné informácie o tom, čo je adopcia, pestúnstvo a profesionálna rodina, informácie o legislatíve a o tom, akú podporu môžu dostať od štátu. Program je užitočný aj v tom, že počas neho majú dospelí možnosť zamyslieť sa sami nad sebou a zistiť, či sú schopní prijať zmenu v rodine a nadväzovať vzťahy s deťmi. Pretože vzťahy nie sú len o tom príjemnom, ale aj občas o nedorozumeniach, hnevoch, neprimeraných reakciách a napätiach. Pracujeme v skupine a výcvik trvá asi tri mesiace a pozostáva z deviatich sedení.

Aká je najčastejšia motivácia dospelých stať sa náhradnými rodičmi?

- Zvykne sa hovoriť, že chceme pomôcť opusteným deťom, ale podľa mňa na prvom mieste je myšlienka uspokojiť svoju vlastnú potrebu. Máme mnoho manželských párov alebo osamelých žien, ktoré nemajú svoje biologické deti a chcú si doplniť rodinu. A potom máme rodiny, ktoré majú svoje biologické deti a zistili, že sú schopní prijať ešte ďalšie a deliť sa s nimi o svoje radosti a starosti. Môže to byť formou adopcie, pestúnskej starostlivosti alebo profesionálneho rodičovstva. Papier hovorí, akým spôsobom sme spolu formálne zviazaní, ale podstatný je vzťah, lebo dieťaťu je úplne jedno, čo je na papieri, jednoducho potrebuje byť ľúbené. A ktomu, aby sme mali dobrý vzťah s dieťaťom, potrebujeme určité rodičovské zručnosti, ale aj veľké pochopenie a toleranciu.

Môže sa stať, že dospelí pri osvojení zlyhajú,uvedomia si, že na to nestačia?

- Stáva sa to, ale ide o to, aby človek, ktorý zlyháva a má problémy s dieťaťom, bol schopný pracovať v tíme a prijať pomoc odborníkov, psychológov a priateľov z ďalších náhradných rodín. Aj v programe Pride je jedna kapitola venovaná práve tímovej práci a tomu, s akými odborníkmi je dobré spolupracovať, ak sa vyskytne problém. K odbúravaniu problémov prispievajú aj letné tábory, víkendové pobyty a Klub náhradných rodičov na Ševčenkovej ulici v Bratislave, kde sa stretávame vždy posledný piatok v mesiaci.

Bolo ťažké zvládnuť dve dievčatá?

- Samozrejme, prešli sme mnohými úskaliami. Dievčatá k nám prišli do rodiny, už keď boli staršie, jedna mala päť, druhá desať rokov, a priniesli si určité návyky z detského domova, ktoré bolo treba múdro korigovať. Spolupracovala som s odborníkmi a nebyť ich, asi by som to nezvládla. Chybou je, ak sa náhradné rodiny uzavrú do seba, myslia si, že si vystačia samy a keď majú problémy, snažia sa ich utajiť.

Profesionálna matka Janka s malou dievčinou zo Záhoria.

Ako okolie reaguje na náhradných rodičov?

- Väčšinou si ľudia skryto ťukajú na čelo. Iní híkajú, aké je to úžasné a len menšia časť to prijíma v pohode, ako niečo pozitívne.

Majú deti problém vyrovnať sa s tým, že nie ste ich praví rodičia?

- Dieťa prijaté do rodiny by malo o tom vedieť čo najskôr, aby v budúcnosti nevznikol problém. Pretože pre mnohé deti, ktorým to v puberte povie dobrý sused, to môže byť šok.. Ak sledujete Poštu pre teba, vždy je tam aspoň jeden prípad človeka, ktorý si hľadá svoje korene. Musíme si položiť otázku: Kto z nás chce cudzích rodičov? Kto z nás chce cudziu rodinu? Prvoradé, prirodzené, samozrejmé je, že chceme svojich biologických rodičov. A ak ich nemáme, ľudská zvedavosť je tak silná, že každý z nás ich chce spoznať. V programe Pride učíme budúcich náhradných rodičov pracovať s biologickou rodinou dieťaťa. Ak má náhradný rodič dobrý vzťah s dieťaťom, nie je problém, aby v období, keď dieťa prejaví záujem o svoju biologickú rodinu, sa s ňou podľa potreby stretávalo. Veď koľko detí z rozvedených manželstiev má dve mamy a dvoch otcov. Aj ja prijímam svoj údel tak, že ak by sa dcéra chcela stretávať

s biologickou mamou a bolo by to v jej prospech, som ochotná pripustiť, že sme dve mamy. K tomu však musí človek dozrieť. Na začiatku som to tak nevnímala. Bola som ako mnohí rodičia, ktorí chodia k nám do výcviku - chcela som mať dieťa len a len pre seba. Urobiť hrubú čiaru a tváriť sa, že dieťa je len naše. Ale nejde to tak.

Čo sa dá urobiť, aby náhradných rodičov bolo ešte viac, aké podmienky by im mal vytvoriť štát?

Ekonomicky ich podporiť. Ak sa hovorí, že jedno dieťa v detskom domove stojí štát 200 000 korún ročne, tak si myslím, že ak aj nie toľko, ale o niečo menej, by sa malo prispieť profesionálnej rodine alebo pestúnom. Chceme, aby tieto deti boli schopné postaviť sa na vlastné nohy, začleniť sa do spoločnosti, vytvoriť si rodiny a stať sa dobrými rodičmi? Ak vieme, že detské domovy ich nikdy nepripravia pre reálny život, tak by sme mali do náhradných rodín investovať. Aby sa prerušil kolobeh a deti z domovov nesplodili opäť deti, ktoré budú mať rovnaký osud.

Voľnosť a informácie

František Paló pôsobil v letnom tábore náhradných rodín na Kunovskej priehrade ako zdravotný asistent. Sám prešiel životom v detskom domove a zažil na vlastnej koži aj týranie. Zlé skúsenosti má za sebou, dnes pracuje ako zdravotník v nemocnici na Kramároch a prvý raz sa stretol s náhradnými rodinami práve počas tohto leta.

- Náhradné rodiny znamenajú pre mnohé deti možnosť dostať sa preč z detských domovov, a to je výborné. Náhradní rodičia učia deti veci, ktoré by sa v domove nenaučili, pripravujú ich lepšie na skutočný život, ktorý nebude ľahký. V domove mi chýbala voľnosť a informácie. Nikto nám nehovoril, čo je dobré a čo zlé. V domovoch je dvanásť detí v skupine a jedna vychovávateľka. Preto deťom kopu vecí uniká.

A čo hovorí na svojho náhradného otca Jozefa Pápaya mladý chalan **Andrej Turcár**?

- Som rád, že som nemusel ísť do detského domova. Je dobré, že sme veľká rodina, možno by som bol iný ako som teraz. Užijeme si viac zábavy, spolu riešime rôzne prešľapy. Otec je dobrý človek, bola to odvaha zobrať si toľko detí naraz. Zatiaľ ešte nie som schopný mu to vrátiť, ale v rámci možností mu pomáham.

Klaudia Šimonová je nebiologickou dcérou profesionálnej matky Janky Jankovičovej. Ako vníma rozdiel medzi detským domovom a náhradnou rodinou?

Profesionálna matka Jarka Jankovičová, profesionálny otec Ján Pápay a piar manažerka Úsmevu ako dar Janka Bajnoci.

- V detskom domove sa dokážu presadiť iba najsilnejší, slabí sú v nevýhode. Narozdiel od náhradných rodín, kde má každý svoje miesto. V domove boli na dennom poriadku bitky, vychovávatelia na nás nedávali pozor, občas nás zakríkli, ale ináč tomu nevenovali pozornosť: bite sa, veď ste deti. V každej skupine bolo trinásť i viac detí, vychovávateľka nemohla nahradiť všetkým mamu. Adaptácia v novej rodine mi trvala dlhšie, musela som si zvyknúť na mamu a otca. Teraz nemám problémy, ani so sestrami.

Deti si na Kunovskej priehrade s radosťou začlnkovali.

Rany z detstva

Na Myjave nemohol chýbať ani známy profesionálny rodič **Jozef Pápay**, ktorý pôsobí vždy pokojne a vyrovnane, ako keby ani nemal starosti. Ľudia v jeho blízkosti však vedia, že je to človek s obdivuhodnou energiou a dobrotou, ktorý na svojej životnej ceste podal ruku mnohým deťom.

- V roku 1976 sme sa dali s manželkou dokopy a každý si priviedol do rodiny jednu dcéru. Deti na nás viseli ako dve vrecúška. Stali sa z nich veľké priateľky. Vtedy v nás skrsla myšlienka, že by sme sa výchove detí mohli venovať profesionálne. Manželka je pedagogička, ja psychológ. Ale zostalo to len v rovine úvah až do 90. roku, keď mi zavolala riaditeľka SOS, že súrne potrebuje umiestniť jedno dieťa, ktoré sa nie je schopné vyrovnať sa so skutočnosťou, že bolo vytrhnuté z rodiny. Spýtala sa ma, či by sme si ho nechceli zobrať a my sme privolili. Tak začala naša pestúnska kariéra. Celkovo sme mali dvanásť detí, ale žiaľ, dcérka z manželkinej strany pri autohavárii v roku 1995 zahynula, zostali po nej dve vnúčatká, ktoré sme si tiež zobrali do pestúnskej starostlivosti. Pokiaľ deti majú základné potreby uspokojené, keď nie sú hladné, cítia vzťah zo strany náhradných rodičov, je všetko o.k. Problémy nastupujú v čase dospievania, keď si začínajú uvedomovať sami seba a pýtajú sa, kto som, odkiaľ som prišiel, kde sú moji vlastní rodičia. Ak nemajú vysporiadané vzťahy s biologickými rodičmi, to zranenie z detstva sa akoby začne otvárať. V deťoch narastá revolta, nabúravajú sa ich vzťahy s rodičmi, učiteľmi, ich správanie sa mení na agresivitu alebo depresiu. Treba urobiť maximum, aby dieťa zažilo pocit, že aj keď matka zlyhala, bol tam objektívny dôvod, v srdci nesie stále svoje dieťa. Aby dieťa pocítilo, že je niekto, že má svoju identitu, hodnotu. Kto žije s pocitom nelásky a odvrhnutia, ťažko si vytvorí skutočný vzťah k ľuďom, k spoločnosti, hodnotám.

Pozerám sa na vás s obdivom, ako na človeka, ktorý urobil v živote pre druhých viac ako je bežné.

Človek musí vystúpiť zo svojho ega a musí sa posúvať na osi od egoizmu k altruizmu smerom doprava. Svoju prácu vnímam ako zápas, ako naplnenie úlohy dať deťom šancu zažiť uzdravenie a stať sa zdravými, normálnymi osobnosťami schopnými vytvoriť si vlastné vzťahy, vlastnú rodinu.

A čo povedať na záver? Autor Malého princa Saint Exupéry povedal, že milovať znamená byť zodpovedný za toho, koho si k sebe pripútame. Na Kunovskej priehrade som túto pravdu naplno precítila.

Eva Muchová
Snímky: autorka

Predstavujeme

Liga proti AIDS na Slovensku

Liga proti AIDS na Slovensku je svojpomocná, dobrovoľná, neprofesionálna organizácia. Vznikla 18. decembra 1992 a členom Slovenskej humanitnej rady (bývalej Slovenskej komory Čs. rady pre humanitnú spoluprácu) sa stala 15. januára 1993. Počas svojho pôsobenia aktívne pomáhala a pomáha pri skvalitnení starostlivosti o postihnutých vírusom HIV a ochorením AIDS, a to v zdravotníckej i sociálnej oblasti. Liga má celoslovenskú pôsobnosť a spolupracuje s vedeckými pracoviskami pomáhajúc pri zintenzívnení výskumu zameraného na liečbu HIV/AIDS. Ako sa jej v tejto záslužnej práci darí, sme sa spýtali jej predsedu, Doc.MUDr. Vlastimila Mayera, DrSc.

Na začiatku mala vaša organizácia 21 členov. Ako sa zmenila za takmer 15 rokov jej tvár?

Mnohé mimovládne organizácie majú u nás, ako je dobre známe, okrem ťažkostí sledovať upriamene svoj cieľ, pre ktorý vznikli, pestré osudy. „Liga proti AIDS na Slovensku“ (Liga) prekonávala počas tých 15 rokov svojej existencie veľmi mnohé nepriaznivé situácie. Viac ráz bola už „na rozpustenie“ Niektorým však predsa bolo ľúto nechať toľko výsledkov nášho úsilia zmiznúť v prepadlisku času. Napokon, v ostatných rokoch pracujeme tak, ako nám neustále meniace sa okolnosti dovoľujú, ale konáme. Hoci zďaleka nie už v takej šírke ako v minulých rokoch, ale čímsi predsa len prispievame. Počet prípadov nákazy sa mnoho ráz zvýšil vo svete a takisto aj u nás. Liečba novými liekmi sa stáva omnoho zložitejšou a náročnejšou a je doslova „lekárskym umením“, pričom avantgardné laboratórne skúšky, najmä virologické, nevyhnutné na zvládanie nových problémov, ktoré sa neustále vynárajú a s ktorými si lekárska veda vo svete zatiaľ dokáže poradiť len čiastočne, nebývajú ani vo veľmi vyspelých krajinách vždy v potrebnej miere a čase k dispozícii. V Slovenskej republike, zdá sa, najmä v týchto oblastiach, máme tiež veľa čo doháňať. Nie je to ale vždy len otázka finančných prostriedkov.

Rokovali ste aj so zástupcami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO). Ako vaša organizácia nadviazala na globálny program boja WHO proti AIDS? Aké úspechy v tomto smere si môžete pripísať a aké máte problémy?

V prvom desaťročí našej práce sa vcelku spolupráca s WHO dobre darila, no postupom času sa WHO zameriavala čoraz viac, napríklad, na rozvojové krajiny, takže – podľa mojej mienky a skúseností – činnosť tejto organizácie zdá sa, nemá taký dosah na strednú Európu ako v minulosti. Napr. AIDS v Afrike je z dnešného hľadiska ozaj problém, k riešeniu ktorého sa stále ťažko hľadá cesta. Podľa WHO je dnes okamžite potrebných pre tento kontinent vyše stotisíc (!) zdravotníckych pracovníkov, všetkých stupňov a profesií. Nezabudnime, že Afriku trápi najviac malária, tuberkulóza, hlad, bieda atď. Vo svete sa dostáva liečby asi 1 postihnutému zo šiestich až siedmych. Pritom možno nedosahuje vždy špičkovú kvalitu. Domnievam sa, že toto konštatovanie sa týka aj UNAIDS (strešný program OSN), ktorá bola založená vtedy, keď sa zistilo, že celosvetová problematika prerástla sily WHO. Európsky program zameraný na boj proti HIV/AIDS v rámci Európskej únie je v štádiu zrodu. Na nedávnej celoeurópskej konferencii v nemeckých Brémach bola aj slovenská oficiálna delegácia. Bude treba hádam ešte počkať na to, aké nové aktivity sa rozvinú, vrátane SR.

Vaša Liga mala od počiatku svojho pôsobenia bohatú edukačnú činnosť s cieľom šíriť osvetu proti HIV/AIDS na Slovensku v súlade s národným programom prevencie pred touto smrteľnou chorobou. Pandémia AIDS však nepozná hranice. O to zložitejšiu a ťažšiu úlohu majú organizácie ako je aj vaša Liga. Aké edukačné podujatia uskutočňujete v tomto roku?

Edukačné aktivity sú stále stredobodom našich snáh. Nakoľko prevencia je dnes úlohou iných inštitúcií, Liga sa sústreďuje na informovanie postihnutých nákazou HIV preto, aby svojej chorobe, pokiaľ je to možné, rozumeli, chápali základy liečby. Aby spoznali aj rozvoj vedy a medicíny, aby vedeli ako sa správať, napríklad, popri súčasnej infekcii inými nákazami, vrátane hepatitíd a podobne. Problematika takzvaných koinfekcií pacientov s HIV je aj našou tohtoročnou témou. Je to dnes maximálne závažné, lebo bez toho, aby pacient na základe dostupných informácií aktívne spolupracoval s ošetrujúcim lekárom, je nemysliteľné hovoriť o akejkoľvek účinnej liečbe.

Liga proti AIDS na Slovensku bola aj hlavným organizátorom viacerých seminárov, ba aj konferencií, napríklad aj celonárodnej medzirezortnej odbornej konferencie v Častej - Papierničke. Aké boli hlavné prínosy takýchto podujatí?

Lige sa podarilo, najmä v prvých rokoch činnosti, uviesť do povedomia obyvateľstva, ale aj odbornej verejnosti, že HIV/AIDS je trvale narastajúci zdravotnícky problém, ktorého podstatou je šírenie smrteľnej vírusovej infekcie. Podarilo sa systematicky organizovať nespočetné odborno–vedecké semináre, medzinárodné semináre, kde známi odborníci aktualizovali naše poznatky. Vyzdvihnúť chcem na tomto mieste veľmi cennú pomoc a porozumenie najmä francúzskeho a holandského veľvyslanectva v SR. Liga počas 6 rokov organizovala v Častej - Papierničke každoročné celonárodné konferencie s medzinárodnou účasťou, na ktoré sa ešte dnes v dobrom spomína. Boli mimoriadne užitočné. Domnievam sa, že v posledných rokoch odbornej verejnosti aj chýbali – podľa toho, čo v našich kruhoch počujeme. Spoľahnúť sme sa pri týchto podujatiach mohli vždy na spoluprácu so zástupkyňou WHO v SR, MUDr. Darinou Sedlákovou a so Slovenskou humanitnou radou, ktorá s nevšedným záujmom mala pre naše snahy nielen morálne pochopenie.

Na akých podujatiach zameraných proti šíreniu pandémie AIDS ste sa podieľali alebo zúčastnili v tomto roku?

V roku 2007 sme sa venovali ako bolo spomenuté, koinfekciám pacientov s HIV, a to s vírusmi hepatitíd. V pláne máme pripraviť informačný materiál pre ženy, lebo počet infikovaných žien vírusom HIV sa na Slovensku zvyšuje a zatiaľ nie je k dispozícii vhodná komplexná informácia ako sa pred nákazou chrániť, ako prebieha u žien, ani o problematike materstva HIV pozitívnych žien ani o problematike HIV pozitívnych novorodencov. Myslíme si, že ak sa má matka infikovaná HIV starať o svoje dieťa, musí mať základnú informáciu pre spoluprácu s lekármi. Taktiež sa chceme venovať otázkam duševného zdravia postihnutých infekciou HIV a stále aktuálnej otázke, no zatiaľ nie úplne riešenej, a to: otázke skrytej stigmatizácie pacientov v širšej spoločnosti. Žiaľ, médiá sa týmto otázkam systematicky nevenujú v potrebnej miere, iba ak niekedy ide o nejaký senzačný „trhák".

Aké najnovšie zaujímavé poznatky ste si z rôznych odborných a iných podujatí priniesli, o ktorých treba informovať aj širokú verejnosť na Slovensku?

Tej téme by bolo potrebné venovať hádam aj niekoľko článkov alebo rozhovorov. Problematika napr. liečby HIV/AIDS napreduje vo svete neuveriteľným tempom. Niekedy si myslím, že zatiaľ čo v strednej Európe možno „driememe" v akomsi virtuálnom závetrí, „z horiacej strechy sa už dymí". Každý nový prípad infekcie je nevýslovnou tragédiou - to vedia tí, čo sa týmito vecami zaoberajú a ktorých to postihlo. Spomenutá tohtoročná európska konferencia v Brémach mala by prispieť k uvedomeniu si situácie.

Ako sa vám darí pomáhať postihnutým vírom HIV v sociálnej oblasti a kto s vami v sociálnej sfére spolupracuje?

Liga spolupracuje a aktívne sa podieľa na práci „European AIDS Treatment Group (EATG), kde 34 európskych štátov spolupracuje na problematike prístupov k liečbe HIV/AIDS, a to z mnohých aspektov. EATG má charakter poradnej skupiny pre WHO a UNAIDS. Potom sa podieľame na práci „European Community Advisory Group", ktorá sa zaoberá najmä novovyvíjanými liečiami proti HIV.

Je, podľa vás, prevencia pred HIV/AIDS v súčasnosti v SR na dostatočne vysokej úrovni? V čom vidíte, ako odborník, rezervy tejto prevencie?

Rezervy v úsilí o efektívnu prevenciu a v snahách o zvládnutie tých najzávažnejších problémov HIV/AIDS sú vždy. Realizácia prevencie a zvládnutie problémov je zasa samozrejme úplne inou vecou.

Výskum medicíny aj v oblasti HIV/AIDS značne pokročil dopredu, napriek tomu pandémia AIDS si každoročne vyberá krutú daň v podobe miliónov ľudských životov. Čo by, podľa vás, mali štáty sveta robiť, aby zvrátili túto tragickú situáciu?

- Štáty G 8 vydali nedávno vyhlásenie, aby o niekoľko rokov bolo liečenie nákazy HIV/AIDS v celosvetovom meradle zdarma a prístupné každému, kto liečenie potrebuje. Aj keď to možno bude trvať dlhšie ako sa proklamuje, tento zámer je grandiózny. Určite bude mať dosah aj na nás. Liga sa svojou troškou bude snažiť, aby sa tieto prostriedky správne používali v prospech postihnutých. Je to dlhodobý, ale myslím si, že veľmi dobrý cieľ.

Margita Škrabálková

Kontakt:
Liga proti AIDS na Slovensku
Limbova 14
833 03 Bratislava
Telefón: 02/ 59369 563
E-mail: vlastimil.mayer@szu.sk
Bankové spojenie: VÚB, pobočka Bratislava-mesto
Číslo účtu: 151030 – 012
IČO: 30810621

Viete, že

Fotosúťaž Cesta svetla je opäť tu

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska v spolupráci s redakciou časopisu FOTOTIP vyhlasuje štvrtý ročník fotografickej súťaže pod názvom *„Cesta svetla"*. Zmyslom podujatia je prostredníctvom fotografií priblížiť verejnosti problematiku zrakovo postihnutých ľudí. Súťažiť môže každá fyzická osoba, ktorá sa do súťaže prihlási tak, že riadne vyplní, podpíše a do 30. 09. 2007 na adresu organizátora doručí prihlášku spolu s fotografiami.

Súťaž je otvorená v dvoch kategóriách: 1. čierno-biela fotografia, 2. farebná fotografia. Do jednej kategórie môže autor prihlásiť najviac štyri fotografie formátu 20 x 30 cm, najviac osem fotografií. Tematika fotografie musí priamo alebo nepriamo inklinovať k problematike zrakovo postihnutých ľudí. Súťažiaci v prihláške vyznačí počet prihlásených fotografií a súťažnú kategóriu pre každú z nich. Každú fotografiu musí označiť menom, adresou, názvom snímky.

Organizátor zostaví odbornú porotu aspoň z troch členov, ktorá do 20. októbra 2007 vyhodnotí fotografie a v každej kategórií určí tri najlepšie práce. Porota má právo niektorú z cien neudeliť. Rozhodnutie poroty je konečné. Organizátor na internetovej stránke **www.unss.sk** do 31. novembra 2007 zverejní počet súťažiacich, zloženie poroty, výsledky súťaže a mená víťazov, ktorí získajú finančnú odmenu. Za 1. miesto 3.000,- Sk, za 2. miesto 2.000,- Sk a za 3. miesto 1.000,- Sk. Súťaž je bez vstupných poplatkov. Zo všetkých súťažných fotografií porota vyberie práce, z ktorých organizátor zostaví v novembri 2007 verejnú výstavu. Z ocenených fotografií porota vyberie 6 alebo 12 fotografií, ktoré budú použité v propagačnom kalendári organizátora. Následne v priebehu roku 2008 bude viacero výstav na celom území Slovenska. Informácie o jednotlivých výstavách budú aktualizované na internetovej stránke **www.unss.sk**. Podrobné podmienky súťaže nájdu záujemcovia v Prihláške do súťaže, ktorú si môžu vyžiadať priamo u organizátora (kontakt uvedený na konci propozícií) alebo na internetovej adrese **www.unss.sk**.

Kontakt na organizátora:
Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Sekulská 1, 842 50 Bratislava.
Číslo telefónu: 02/ 654 20 844
web: **www.unss.sk**
kontaktná osoba: Marián Horanič
e-mail: **horanic@unss.sk**.

(mš)

Záchranná sieť pre deti

Aby každé dieťa malo rodinu - je motto, ktoré si dala do svojho záhlavia Spoločnosť Úsmev ako dar. Vychádzala z vedeckých poznatkov, že rodina je najlepším prostredím pre výchovu dieťaťa.

Ako hovorí predseda Spoločnosti, Jozef Mikloško, čím hlbšie sa členovia tejto organizácie ponorili do problematiky opustených detí, tým viac cítili, že tento problém je tak rozsiahly, že sa pri jeho riešení musia spojiť všetky zainteresované subjekty – lekári, škola, pracovníci štátnej správy, detské domovy, farnosti, súdy... Každý zo subjektov smeruje na pomoc dieťaťu v rodine, ale keď sa spoja, dokážu oveľa viac. A tak Spoločnosť Úsmev ako dar iniciovala jednodňové konferencie Mosty k rodine, ktoré sa uskutočnili v lete tohto roku v každom krajskom meste za účasti predstaviteľov štátnej správy, psychológov, terénnych pracovníkov. Vymieňali si skúsenosti a vytvárali koncepciu sociálno-právnej pomoci a ochrany rodiny vo svojom regióne. Zúčastneným stranám išlo o to, aby sa vytvorila podporná sieť okolo rodiny, ktorá by mala čo najmenej trhlín, aby rodina nelietala medzi rôznymi inštitúciami pri hľadaní pomoci.

Zo štatistík vyplýva, že až 75 percent náhradných rodičov sú príbuzní týchto detí. A to najčastejšie starí rodičia, ktorí hasia situáciu, ktorú nezvládli ich vlastné dospelé deti. V minulom roku žilo v detských domovoch 5 983 detí, čo je síce menej ako v predchádzajúcich rokoch, ale stále viac, ako je bežné v iných vyspelých európskych štátoch. Pritom zaujímavou skutočnosťou je, že klesá podiel rómskych detí. Podľa odborníkov až 56 percent zverencov z detských domovov má šancu vrátiť sa späť do rodiny. Ako tvrdí riaditeľka Detského domova Nezábudka z Dunajskej Stredy, Katarína Výbochová: „Každé dieťa potrebuje citové väzby. Potrebuje vedieť, kam patrí, odkiaľ pochádza, aký bude jeho ďalší život. Tieto otázky detský domov ani pri maximálnej starostlivosti nevyrieši.“ Preto pracovníci Nezábudky zisťujú spoločne s obcou, kurátormi, susedmi, príbuznými, prečo bolo dieťa vyňaté z rodiny a čo sa dá podniknúť, aby sa do nej vrátilo. Návrat do rodiny je aktuálny najmä u detí do 10 rokov, v neskoršom veku sú väzby pretrhnuté a ochota rodičov spolupracovať je oveľa menšia. Citlivým problémom je aj otázka, či je pre dieťa lepšia a bezpečnejšia náhradná rodina alebo návrat k rodičom. Musí sa brať zreteľ na bezpečnosť dieťaťa. Niekedy pomôže k návratu dieťaťa do rodiny, ak sa rodičom nájde práca a bývanie. To je totiž (okrem alkoholizmu) najčastejší dôvod vyňatia dieťaťa z rodiny. Väzby k rodine sú u detí veľmi hlboké. Podľa najnovších výskumov sa tvoria už v prenatálnom veku. Preto je dôležité prekonať predstavu niektorých rodičov, že v detskom domove bude o ich deti lepšie postarané. Projekt Mosty k rodine získal veľkú podporu aj u ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny Viery Tomanovej, ktorá nad ním prevzala záštitu. Partnerom projektu je aj Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny a Združenie miest a obcí Slovenska.

Na záver treba povedať, že spoločné aktivity dobrovoľníkov z neziskovej organizácie Úsmev ako dar, štátnej správy a rôznych spoločenských inštitúcií, prinášajú svoje ovocie. Zúžila sa najzraniteľnejšia skupina detí do troch rokov vyňatých z rodiny. Aj priemerná dĺžka pobytu detí v detských domovoch sa vlani skrátila oproti roku 2005 zo 4 rokov a 9 mesiacov na 4 roky a 1 mesiac. Ukazuje sa, že systém spolupráce všetkých zainteresovaných zložiek je efektívny.

Eva Muchová

Zamestnávateľ ústretový k rodine

V bratislavskom hoteli Danube bolo nedávno, za účasti ministerky práce Viery Tomanovej, slávnostné vyhlásenie výsledkov šiesteho ročníka súťaže Zamestnávateľ ústretový k rodine. Chvályhodné je, ako konštatovala hodnotiaca komisia, ktorá posudzovala jednotlivé nominácie z pohľadu veľkosti, regionálnej pôsobnosti, sféry činnosti a typu, že škála súťažiacich organizácií bola rozmanitejšia ako v predchádzajúcich ročníkoch. Prevažoval síce súkromný sektor, ale, čo je potešujúce, ľady sa začali hýbať aj vo verejnom sektore.

Čoraz viac zamestnávateľov si uvedomuje, že najväčšou devízou je spokojný zamestnanec a že medzi spokojnosťou zamestnancov a prosperitou firmy je často priama úmera. Do súťaže sa prihlásilo 64 súťažiacich, z nich všetky podmienky splnilo 39. Súťažilo sa v troch kategóriách: Rodinná politika, Rovnosť príležitostí žien a mužov a Najoriginálnejšie opatrenia pre rodinu. V 1. kategórii sa na prvom mieste umiestnila spoločnosť Orange Slovensko, ktorá umožňuje zamestnancom flexibilitu pracovného času, teleworking a nadštandardné možnosti osobného rozvoja. Druhé miesto si vybojovala firma I.D.C. Holding Bratislava za množstvo tvorivých „prorodinných“ opatrení, pomoc zamestnancom pri zabezpečovaní starostlivosti o deti a komplexnosť cieleného prístupu k harmonizácii pracovného a rodinného života. Tretiu priečku obsadil GlaxoSmithKline Slovakia za rozmanitú ponuku služieb zamestnancom a ich rodinám, bohatú ponuku voľnočasových a rekreačných aktivít a posilňovanie vnútrofiremnej vzájomnosti. V druhej kategórii Rovnosť príležitostí žien a mužov si prvenstvo vyslúžil IBM International Services Centre, ktorý sa môže pochváliť paritným zastúpením žien a mužov na všetkých stupňoch riadenia, 2. miesto patrí Zentive Hlohovec za širokú škálu firemných akcií, príspevkov, benefitov, ktorou podporuje rodovú rovnosť a za to, že odchod otcov na rodičovskú dovolenku je považovaný za úplne štandardnú situáciu. Tretí stupienok patrí Krajskému úradu v Košiciach za dôsledné uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi a Združenej strednej škole poľnohospodárskej z Pruského za nenávratnú sociálnu pomoc, dary a liečebnú starostlivosť zamestnancom. A napokon v tretej kategórii Najoriginálnejšie opatrenia pre rodinu sa blysol Microsoft Slovakia z Bratislavy, ktorý ponúka zamestnancom pravidelný Family day a tzv. Flexi pasy použiteľné napríklad na nákup rodinnej dovolenky a okrem toho poskytuje možnosť druhého rodiča a detí navštevovať súkromné medicínske centrum. Strieborná priečka patrí spoločnosti FAMM z Humenného za originálnu formu podpory zdravia – masáž cez prestávku a cielenú podporu relaxačno-športových aktivít zamestnancov a ich rodín. A napokon na treťom mieste skončili Technické služby z Kežmarku, ktoré umožňujú matkám s deťmi flexibilný pracovný deň a všetkým zamestnancom skrátili pracovný týždeň na 37,5 hodiny bez zníženia mzdy. Všetkým oceneným blahoželáme. **(em)**

Darcovská DMS

Podporiť dobrú vec je také jednoduché

Zástupcovia asociácie Fóra donorov, spoločnosti T-Mobile Slovensko a Orange Slovensko, ako aj DMS – Service, 19. júla tohto roku v Bratislave oznámili verejnosti uvedenie do života nového finančného mechanizmu pre slovenské mimovládne neziskové organizácie, „DMS – Darcovskej SMS správy" s heslom: Podporiť dobrú vec je také jednoduché.

Ide o transparentný a jednotný dlhodobý systém, v ktorom darcovská SMS správa – DMS, prinesie zákazníkom uvedených mobilných operátorov novú možnosť jednoduchým spôsobom prispievať ľuďom, ktorí potrebujú pomoc. Cieľom projektu je ďalší rozvoj individuálneho darcovstva na Slovensku. Prínos tohto nového mechanizmu spočíva v tom, že zavádza jednotné pravidlá realizácie verejných finančných zbierok prostredníctvom SMS správ. Autorom nápadu je DMS Services, s.r.o., ktorého zástupca Ivo Jupa z Českej republiky uviedol, že tento model darcovských SMS správ v Čechách s úspechom pôsobí tri roky a do knihy rekordov sa zapísala česká DMS – zbierka TATRY, ktorá vznikla už niekoľko hodín po tom, ako Vysoké Tatry zachvátila víchrica..

Operátor pri takejto zbierke nastaví systém na určité číslo (pre SR je to číslo 877), ktoré sa nespoplatní. Na toto číslo (v tvare DMS_heslo) občania budú zasielať svoje príspevky prostredníctvom SMS správ zo svojich mobilných telefónov, pričom jedna zaslaná SMS správa znamená, že darca daroval 30 Sk, o čom obratom dostane aj spätnú SMS správu, že bola prijatá darovaná suma 30 Sk. Obdarovaný, teda ten, komu je zbierka určená, dostane 96 percent nazbieraných prostriedkov. Zvyšné 4 percentá slúžia výlučne na zabezpečenie minimálnych nákladov spojených s prevádzkou projektu. Viac informácií o celom systéme DMS je k dispozícii na internetovej stránke ***www.darcovskasms.sk***, ktorá je zároveň vstupným portálom pre darcov, ako aj prijímateľov nazbieraných prostriedkov.

Pre systém DMS – Darcovská SMS správa - vybrali ako strešnú organizáciu v SR Fórum donorov. „Štandardizáciou celého procesu sa otvára možnosť zapojenia sa väčšieho počtu mimovládnych organizácií ako to bolo možné doteraz. Pre všetky organizácie zároveň platia rovnaké pravidlá a o ich vstupe do mechanizmu rozhoduje Rada DMS na základe vopred stanovených podmienok a kritérií", uviedla Lenka Iľanovská, výkonná riaditeľka Fóra donorov. Ako ďalej zdôraznila, mimovládne organizácie, ktoré majú záujem získavať zbierkové finančné prostriedky od individuálnych darcov prostredníctvom mechanizmu DMS, mali by sa na uvedenej webovej stránke **www.darcovskasms.sk** detailne oboznámiť s podmienkami registrácie svojej mimovládnej organizácie. V prípade, že spĺňajú stanovené podmienky, projekty mimovládnych organizácií, ktoré boli do Fóra donorov doručené do 31. augusta tohto roku, posúdi Rada DMS, ktorú tvoria dvaja zástupcovia mimovládnych organizácií, jeden zástupca Fóra donorov, ako aj jeden nezávislý odborník z prostredia médií a ďalší nezávislý odborník z prostredia vzťahov s verejnosťou. Nasledujúce termíny posudzovania jednotlivých projektov Radou DMS budú zverejnené na uvedenej webovej stránke a oznámené aj prostredníctvom tlačovej správy v médiách. **Ďalšie informácie o možnostiach zapojenia sa do mechanizmu DMS možno získať aj v sídle Fóra donorov na Baštovej 5, 811 03 Bratislava, na čísle telefónu 02/5441 7917 alebo e-mailovou poštou na adrese podracka@donorsforum.sk. Pre záujemcov je vo Fóre donorov pripravený aj kompletný materiál o mechanizme DMS na CD nosičoch.**

„Zbierky, ktoré prešli na systém DMS v ČR, získali trikrát viac nazbieraných prostriedkov ako predtým. V roku 2004 sa do systému DMS zapojilo 32 neziskových organizácií", dodal Ivo Jupa.

Licenciu projektu vlastní česká spoločnosť DMS Service, ktorá poskytuje Fóru donorov na Slovensku know-how a ochrannú známku, softvérové a technické zabezpečenie umožňujúce prevádzku DMS projektu Slovensko. Mobilní operátori T-Mobile a Orange – Slovensko spolupracujú na technickom zabezpečení projektu a poskytujú zároveň uvedené skrátené prístupové číslo 877. Pred začatím DMS zbierok v SR sa musí ešte doriešiť v spolupráci s Ministerstvom financií SR aj otázka odvádzania DPH z darovanej sumy 30 Sk prostredníctvom SMS správ.

V súčasnosti sa projekt DMS rozbieha aj v Bulharsku a rokuje sa aj Poľskom, Nemeckom a Veľkou Britániou o zapojení sa do systému DMS.

Kto sa môže do projektu DMS zapojiť?

Kvôli transparentnosti a dôveryhodnosti celého systému, je projekt Donors Message Service (DMS) určený mimovládnym organizáciám, ktoré sú právnické osoby a neboli zriadené kvôli podnikaniu. Ak majú záujem získavať finančné prostriedky DMS zbierkami, mali by byť nazbierané prostriedky určené na ciele ako: rozvoj a ochrana ľudských práv a duchovných hodnôt, ochrana a tvorba životného prostredia, ochrana a podpora zdravia, vzdelávanie, veda a výskum, podpora detí, mládeže a dospelých občanov so zdravotným postihnutím, poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti, zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt, podpora regionálneho rozvoja, rozvoj sociálnych služieb a podpora zamestnanosti.

Podmienkou je, aby na svojej webovej stránke alebo inom, verejnosti prístupnom mieste, zverejňovali každoročne pravidelne svoju výročnú a finančnú správu o hospodárení, aby boli schopné zabezpečiť realizáciu projektu, to značí, že na to majú personálne a odborné kapacity. Musia mať tiež jasnú komunikačnú stratégiu a skúsenosti s medializáciou svojich projektov, ako aj povolenie konať verejnú zbierku v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky. Ak je mimovládna organizácia kvalifikovaná a spĺňa uvedené podmienky na zapojenie sa do mechanizmu DMS, môže podať projekt, ktorý má širší spoločenský dosah, verejnoprospešný cieľ a jasne stanovený účel a spôsob využitia vyzbieraných finančných prostriedkov.

Margita Škrabálková

Zameniť tabak za šport

Kto pozná Areál vodných športov v bratislavskom Čunove, vie, že sa tu dá výborne zrelaxovať a užiť si podmanivú krásu tunajšej prírody. Okolie areálu bohaté na flóru a faunu je naozaj vhodnou kulisou pre športové zápolenia, je to miesto, ktoré priam vyvoláva radosť zo života.

A život tu naplno bublal aj počas predposledného júnového piatku, keď sa na divokej vode čunovského areálu odohrávalo veľkolepé finále športovej súťaže pre stredné školy: **Chceš byť zdravý? Športuj s nami!,** ktoré zorganizovala Liga proti rakovine.

Organizátori projektu Chceš byť zdravý? Športuj s nami si zaslúžia pochvalu. Nie je nič lepšie, ako vťahovať mladú generáciu do športových činností, vzbudzovať ich záujem o zdravý životný štýl a dať jej alternatívu, ktorá jej pomôže nahradiť fajčenie inou, zdraviu prospešnou aktivitou.

Liga proti rakovine vyhlásila súťaž na jeseň minulého roku pre školy, ktoré sa zapojili do projektu Onkologická výchova. Predmet sa vyučuje ako voliteľný alebo ako krúžok už ôsmy rok. Stredné školy, ktoré sa zapojili do súťaže, museli splniť jedinú úlohu – sami si na škole pripraviť a zorganizovať športový deň, v ktorom mohli naplno popustiť uzdu svojej fantázii, kreativite a prejaviť zmysel pre recesiu. Tí, ktorí túto podmienku splnili, mohli prísť na finále do Bratislavy a spolu s pedagógmi si vyskúšať svoje sily na divokej vode v raftovaní. To bola „sladká" odmena za ich celoročnú aktivitu. Decká si to v čunovskom areáli užívali naplno. Raftovanie im robilo skutočnú radosť, aj keď tentoraz nebolo podstatné, kto vyhrá. Takmer sto zástupcov škôl si vyskúšalo raftovanie prvý raz v živote, a ako sa nám viacerí priznali, tento šport mal pre nich chuť naozajstného dobrodružstva a sprostredkoval im zážitok, na ktorý tak ľahko nezabudnú. Niektorí si aj povzdychli, že ak by mladí ľudia mali viac možností športovať, nepotulovali by sa po sídliskách a nezabíjali čas napríklad aj fajčením alebo drogovaním. Medzi pretekárov prišiel na besedu aj profesionálny športovec, náš raftingový olympionik Juraj Minčík.

Liga proti rakovine však dala podujatiu ešte ďalší rozmer a pripravila okrem merania síl na divokej vode aj prednášky na témy: prevencia proti rakovine kože, prevencia pred rakovinou prsníka a škodlivé účinky fajčenia. Po ich absolvovaní čakali na súťažiacich vedomostné testy, ktorých sa najlepšie zhostili študenti z Gymnázia na Mudroňovej v Prešove, druhý bol tím z Gymnázia v Tvrdošíne a tretie miesto patrilo skupine z Gymnázia L. Novomeského v Bratislave.

Súťažiaci v akcii – na vlastnej koži si vyskúšali, ako chutí rafting.

A takto to vyzeralo počas vedomostného testu.

Celkovým víťazom súťaže, v ktorej si zmeralo sily 44 škôl, sa stala Stredná zdravotná škola z Rožňavy, ktorá zaujala porotu kvalitou a originalitou zaslaných projektov, ktoré dokumentovali jej športové aktivity počas školského roka. Za víťazný projekt si odniesla 10 tisíc korún na nákup športových potrieb.

Študenti nám spolu s pedagógmi potvrdili, že ich iniciatíva Ligy proti rakovine teší, lebo im otvára nové možnosti, ako zmysluplne vyplniť voľný čas. O fajčení veľmi hovoriť nechceli, ale stotožnili sa s myšlienkou, že fajčenie nie je moderné a je to obyčajný hlúpy zlozvyk, ktorým niekedy mladí ľudia iba zabíjajú čas a nudu.

V čunovskom areáli vládla počas športového dňa taká výborná atmosféra, že nikomu sa nechcelo z neho odísť. Všetci účastníci sa zhodli v názore, že akcia by sa mala zopakovať aj na budúci rok. Je isté, že sa so svojimi zážitkami radi podelia so svojimi kamarátmi a rodina sympatizantov zdravého štýlu života sa bude rozrastať.

Prvý deň dvojdňového sústredenia vyvrcholil v piatok 22. júna zábavno-spoločenským večerom a na druhý deň pokračoval prehliadkou prezidentského paláca a vysielacieho štúdia TV Markízy.

Eva Muchová

Snímky: archív Ligy proti rakovine

Z rehabilitačného pobytu v Beluši

Príklad hodný nasledovania

V júni tohto roku sa v Beluši uskutočnil týždenný rehabilitačný pobyt klientov s duševným ochorením v invalidnom dôchodku. Pobyt organizoval Dom sociálnych služieb, nezisková organizácia MOST. Rehabilitačného pobytu sa zúčastnilo osem klientov a dve pracovníčky.

Počas týždňa klienti a pracovníčky vďaka vychádzkam do obce i do okolitej prírody spoločne spoznávali Belušu a Považie. Navštívili Nimnicu, najmladšie kúpeľné mesto Slovenska. Program spestrila možnosť využitia plavárne priamo v kúpeľnom dome Nimnica, dokonalý relax zažili pri návšteve soľnej jaskyne. Ďalším zastavením bola kaplnka v Belušských Slatinách, kde mali možnosť ochutnať minerálny prameň a návšteva salaša s neodmysliteľnými bryndzovými haluškami.

Dni bohaté na zážitky boli poprepletané psychosociálnym programom, ktorého súčasťou bola komunita (raňajšia a večerná), kognitívne cvičenia, edukačné bloky na klientmi vybrané témy, psychologické a spoločenské hry. Klienti venovali čas športovým aktivitám a výtvarným činnostiam.

Nakoľko súčasťou penziónu bola farma s voľným pohybom zvierat (kôň, krava) klienti si vyskúšali jazdu na koni, čo v nich zanechalo neopakovateľné zážitky.

K rozvoju každodenných zručností a nácviku k samostatnosti klientov smerovala aj tvorba jedálneho lístka a príprava raňajok a večerí klientmi ako súčasť programu, upratovanie a udržiavanie nielen svojich izieb, ale aj spoločných miestností.

Na základe spätných väzieb klientov sme sa dozvedeli, že pobyt v prírode im priniesol oddych, kamarátske vzťahy, získali nové vedomosti a vymenili si vlastné skúsenosti súvisiace s ochorením. Klienti dodali, že zo zážitkov pobytu budú čerpať počas celého roka, rovnako ako zo zručností, ktoré si na pobyte osvojili.

Ďakujeme Komunitnej nadácii Bratislava, spoločnosti Novartis s.r.o. a ZP Viktória, že podporou projektu umožnili klientom stráviť nezabudnuteľné chvíle.

Juraj Marendiak
Nezisková organizácia MOST
Snímky: autor

Abilympiáda „esemkárov“

Ako vznikla táto abilympiáda? Za tento nápad možno ďakovať pani Jarmile Fajnorovej, ktorá sa v roku 2004 zúčastnila na celoslovenskej Abilympiáde zdravotne postihnutých. Bola prekvapená, že tam, okrem nej a dvoch členov klubu SM Slnečnica, Vranov nad Topľou, nebol nikto iný s diagnózou skleróza multiplex, preto si predsavzala, že to napraví. Prvý ročník Abilympiády vo Vranove nad Topľou bol v roku 2005 a prišlo len dvadsaťštyri súťažiacich. Chýr o úspechu urobil svoje a v roku 2006 sa počet rozrástol približne na štyridsaťdeväť.

Aj tento rok sa 29. júna zišli postihnutí sklerózou multiplex vo Vranove nad Topľou. Hoci sa už skončil školský rok, vo vranovskej Združenej strednej škole drevárskej na Lúčnej ulici bolo v ten deň rušno. Schádzali sa tam „esemkári“ z celého Slovenska. V priestoroch tejto školy sa 3. Abilympiáda - súťažná prehliadka pracovných schopností a zručností ľudí s diagnózou sklerosis multiplex konala až do 2. júla. Súťaž mala 21 disciplín a prihlásilo sa 84 súťažiacich. Keďže „esemka“ je nevyspytateľné ochorenie, na súťaž pricestovalo 65 „esemkárov“. Hlavnými usporiadateľmi boli: SM Klub Slnečnica vo Vranove nad Topľou a Slovenský zväz sclerosis multiplex v Trnave.

Počas prvého večera všetci zástupcovia zúčastnených klubov prezentovali svoju šikovnosť na výstavke vo vstupnej hale školy. Vystavené dielka boli rozmanité a krásne urobené rozličnými technikami: maľované, háčkované, pletené a ináč ozdobné predmety: vajíčka, obrazy, hračky, tašky, košíky, postavičky zo šúpolia a nechýbali ani básne.

Zúčastnení si zmerali sily v rôznych nešportových „voľnočasových“ disciplínach, ako napríklad: maľovaní, aranžovaní kvetov, rôznych druhoch ručných prác, ozdobovaní veľkonočných kraslíc, cukrárstve, studenej kuchyni, počítačovom editovaní anglického textu, šachu a sudoku. Niektorí zdatnejší sa prihlásili súťažiť vo viacerých disciplínach, iní zasa prišli najmä preto, aby si mohli užiť stretnutia s ostanými kamarátmi a zažiť tú úžasnú atmosféru tohto podujatia. Aby sme to fyzicky zvládli a neboli vyčerpaní, celé podujatie sa rozložilo do niekoľkých dní. Piatok bol určený na ubytovanie a psychickú prípravu a sobota i nedeľa na súťaženie.

V sobotu ráno všetci súťažiaci v telocvični najprv zložili sľub čestnosti, ktorý za všetkých predniesla Monika Slabeyová, ktorá nás bude reprezentovať v novembri na Svetovej abilympiáde v Japonsku. Potom sa začalo slávnostné otvorenie príhovorom predsedníčky Slovenského zväzu sclerosis multiplex (SZSM), Ivety Gálikovej. Prítomných svojím srdečným prejavom privítala aj MUDr. Ľubica Procházková, CSc., čestná členka SZSM. Napokon došlo na posledné pokyny od koordinátorky podujatia, Jarky Fajnorovej a po krátkom kultúrnom programe sa kolotoč súťaženia začal.

Tí, čo mali voľný deň, mali tiež postarané o program. Reprezentanti sponzorskej firmy ich poučili o správnej príprave potravín. Popoludní sa začali ďalšie súťaže a pre tých nesúťažiacich bola pripravená nová prezentácia, spojená s ďalšou ukážkou zdravej výživy a ochutnávkou. Po ukončení súťaží a chutnej večeri, nastala chvíľka oddychu a po nej, hor´ sa do večernej zábavy,

ktorú pripravili členky Klubu SM Slnečnica vo Vranove nad Topľou. Nasledoval „aktívny odpočinok" na diskotéke. Najprv predsedníčka SZSM poďakovala všetkým prítomným za účasť pani Jarke Fajnorovej za perfektnú prípravu tohto podujatia. Počas prestávky bol ťah tomboly s prvou cenou - víkendovým pobytom v kúpeľoch Turčianske Teplice. Vyhrala ho Marcela Nováková z Bardejova. Napriek únave sa všetci zišli na parkete. Vďaka sponzorom a domácim „esem-kárkam", sa stoly, pripravené na večeru, prehýbali pod všakovakými dobrotami.

V nedeľu sa po raňajkách opäť začali ďalšie súťažné disciplíny. Možno najväčší záujem v tento deň bol o poobedňajšie „cukrárstvo" a „studenú kuchyňu". Výsledkom boli vkusne pripravené misy plné dobrôt a nádherne vyzdobené torty. Na záver súťažného dňa boli všetky výherné diela vystavené, aby si ich mohli všetci prezrieť. Pre oddychujúcich nesúťažiacich bol opäť pripravený program. Mohli sa zahrať loptovú hru Boccia alebo si vyskúšať Bingo. Počas druhého súťažného dňa nás prišli navštíviť i vzácni hostia, primárka oddelenia neurológie MUDr. Kravecová z Vranova nad Topľou a prezident Slovenskej humanitnej rady, Ivan Sýkora, ktorý povedal: „Slovenská humanitná rada si veľmi cení, že členovia Slovenského zväzu sclerosis multiplex každý rok rozvíjajú svoje súťažné, ale aj umelecké aktivity". Táto pochvala nás všetkých potešila.

Po večeri sa účastníci zišli na záverečnom slávnostnom večere. Koordinátorka, Jarka Fajnorová a jej pomocníčky, Valika Sivuličová a Katka Pisečná odovzdali všetkým výhercom diplomy a ceny. Nasledoval skvelý program v podaní mladých tanečníkov z folklórneho súboru Vranovčan a hudobnej skupiny Impulz. Každý sa napokon s chuťou pustil do kuchárskych výtvorov, ktoré vznikli na súťažiach abilympiády. Jedna studená misa bola lákavejšia ako druhá, nehovoriac o krásne vyzdobených tortách. Každý, kto tam bol, bude mať príjemné spomienky na toto podujatie, ktoré bude účastníkom pripomínať aj žltá šálka s logom SZSM a žltý klobúčik, ktoré im rozdala hlavná organizátorka, Jarka Fajnorová. A nielen to, mnohým ostane v pamäti i nasledujúca báseň, úryvok ktorej na záver uvádzame:

Abilympiáda lásky a tvorivosti

Po vranovskej doline šíri sa taká správa,
že klub SM Slnečnica na vedomie dáva
všetkým šikovným „esemkárom" zo Slovenska,
čo im matka príroda darovala do vienka.
Obdarila ich láskou a k umeniu ich nabáda,
že v mesiaci júli koná sa abilympiáda.

Môžete celému svetu svoju šikovnosť ukázať,
že napriek svojim ťažkostiam viete dokázať,
maľovať obrazy, háčkovať, pliesť, vyšívať, aj šiť,
tvoriť krásne veci, byť užitoční a radostne žiť.
Vitajte všetci účastníci medzi nami vo Vranove,
ukážte akí ste šikovní a čo všetko viete nové.

Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli
aby sme sa tu zišli a svetu ukázali,
že choroba nás nepokorí, ale zocelí.
Nechceme byť na vozíku ani v posteli.
Nechceme sa zaoberať ťažkou otázkou
ako liečiť „eSM-ku". Sami ju liečime láskou.

Katarína Pisečná
Anna Pappová
Slovenský zväz sclerosis multiplex
Snímky: Katarína Písečná
Báseň: Anna Pappová

Hrnček pre Úsmev

Aj v tomto slnečnom a horúcom lete sa objavil spôsob, možnosť, ako pomáhať či podporiť myšlienky a aktivity Spoločnosti Úsmev ako dar smerované k podpore obnovy a návratu detí do rodiny.

„Zmyslom tejto podpory je pomáhať tým, ktorí to potrebujú", tvrdí iniciátor projektu.

Každou svojou objednávkou kávy alebo horúcej čokolády (konkrétnej značky) vo vybraných reštauráciách a kaviarňach na Slovensku ľudia prispievajú od 1. júla tohto roku jednou korunou na účet Občianskeho združenia Úsmev ako dar.

Ľudí určite nemenej poteší, že si obľúbený nápoj vychutnajú v hrnčeku maľovanom 17-ročnou Ivetkou Žigovou z detského domova vo Veľkých Kapušanoch.

„Tak ako nevieme vyčísliť hodnotu rodiny, lásky a šťastia, tak nie je možné vyčísliť hodnotu návratu detí z detského domova do vlastnej alebo náhradnej rodiny. S nadšením sme prijali partnerstvo na projekte, ktorý bude dlhodobo pomáhať deťom z detských domovov hľadať skutočný domov. Verím, že verejnosť podporí napĺňanie nášho motta: Aby každé dieťa malo rodinu", povedal Jozef Mikloško, predseda Spoločnosti priateľov detí y detských domovov, Úsmev ako dar.

Každý, kto má záujem, môže si pozrieť obrázky detí z detských domovov z celého Slovenska, ktoré namaľovali v súťaži o najkrajší hrnček na svete. K dispozícii sú aj fotografie detí pri práci, odmeny, ktorú si naozaj zaslúžili i fotografiu víťazky – Ivetky z detského domova vo Veľkých Kapušanoch, ktorá získala za svoj najkrajší hrnček desaťtisíc Sk. Výstavu bolo možné vidieť v Bratislave v reštaurácii Milenium Café na Námestí SNP, do 10. augusta. Podrobnejšie informácie o projekte sú na www.usmev.sk

Janka Bajnóci,
Spoločnosť priateľov detí
z detských domovov, Úsmev ako dar
Snímka: archív autorky

Pohľadnica zo XVI. ročníka Memoriálu Alexandra Košíka

Júlový piatok 13. bol v Šuranoch pre vozíčkárov šťastným dňom.

Po roku sa do tohto mesta opäť poschádzali vozíčkári a občania s ťažším či ľahším zdravotným postihnutím. Znova sa stretli starí priatelia i športoví rivali a radosť bolo dívať sa na ich usmiate tváre pri vzájomných debatách.

Predseda Ústrednej rady SZZP, Eduard Šúry otvára športové hry, XVI. ročník Memoriálu Alexandra Košíka.

Nasledujúci víkendový deň sa od skorého rána napĺňala šurianska mestská Spoločenská hala, kam prišli do ôsmej hodiny všetci účastníci. Hneď po raňajkách sa im prihovoril primátor Šurian, Imrich Várady a po ňom aj zástupca Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ing. Milan Šmihla a zástupkyňa Ministerstva zdravotníctva SR, Iva Blanáriková. Napokon prítomných privítal aj Eduard Šúry, predseda Ústrednej rady Slovenského zväzu zdravotne postihnutých (SZZP) a otvoril XVI. ročník Memoriálu Alexandra Košíka.

Účastníci sa čochvíľa rozišli na jednotlivé športoviská a napriek svojmu handicapu sa s chuťou a oduševnením pustili do súťaženia.

O súťažné disciplíny, označené písmenami abecedy, nebola núdza.

Áčkom bola označená jazda zručnosti automobilov s ručným ovládaním. Béčko, to bola zasa disciplína jazdy zručnosti na invalidných vozíkoch. Céčko značilo disciplínu rýchlostnej jazdy na invalidných vozíkoch. Déčkari súťažili na stolnotenisovom turnaji. (Muži zvlášť, aj ženy zvlášť). Osobitne hrali ľahšie postihnutí muži i ľahšie postihnuté ženy.

V tomto roku, vďaka finančným príspevkom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Nitrianskeho samosprávneho kraja, Slovnaftu a ďalších sponzorov bolo možné zorganizovať aj detskú časť tohto memoriálu. Zdravotne postihnuté deti súťažili v hode kriketovou loptičkou do diaľky a na cieľ a tiež sa súťažne zahrali stolný tenis.

Nádherné poháre víťazov jednotlivých disciplín.

Všetci si dali záležať, veď ich sledovali televízne kamery i viacerí novinári.

Pohár víťaza v disciplíne „A" získal Jiří Brixi zo Spišskej Belej, na 2. mieste sa umiestnil František Velčic z Veľkého Zálužia a 3. miesto obsadil Miroslav Benko z Lipovej.

V „B" disciplíne – jazde zručnosti na invalidnom vozíku zvíťazila Anna Orosová z Košíc, 2. v poradí bol Vladimír Suchopa z Palárikova a 3. miesto zaujal Jozef Hudec zo Zvolena.

V disciplíne „C" zvíťazil Marek Filipovič z Komjatíc a 2. bol opäť Vladimír Suchopa. Na 3. mieste sa umiestnila zasa Anna Orosová.

Spomeniem ešte mená víťazov stolnotenisového turnaja vozíčkárov – mužov: Prvý bol opäť Marek Filipovič, 2. Miroslav Benko a 3. miesto obsadil Pavol Elgyutt z Nitry.

Dodajme, že sa súťažilo aj v disciplíne „E" – lukostreľbe, kde sa stal víťazom Ján Štefánek z Bratislavy, ktorý získal aj putovný pohár Ústrednej rady Slovenského zväzu zdravotne postihnutých v Martine. Hneď za ním sa umiestnil František Velčic a tretí bol Ivan Ďurík z Veľkého Zálužia.

Odovzdanie ceny Marte Hruškovej z Martina, víťazke v kategórii Stolný tenis -ľahšie postihnuté ženy.

Víťaz súťaže v disciplíne Lukostreľba, Ján Štefánek z Bratislavy.

Víťazom spomedzi ľahšie postihnutých detí sa stal: Adam Malík z Úľan nad Žitavou, 2. miesto získal Tomáš Chovanec z tej istej obce a 3. miesto obsadil Ján Bidleň z Vranova nad Topľou. Vranov nad Topľou vzorne zastupovala celá 9-členná skupina športovcov zo Základnej školy telesne postihnutých.

Po skončení súťažného zápolenia však ešte nebol všetkému koniec. Prítomní si so záujmom vypočuli aj vystúpenie country kapely a podvečer si víťazi prevzali diplomy i vecné ceny. Vďaka sponzorom boli ceny hodnotné a všetci ich držitelia z nich mali veľkú radosť. Kým sa po večeri všetci rozišli domov, spoločne konštatovali, že XVI. ročník Memoriálu Alexandra Košíka bol naozaj dobre zorganizovaný. O všetkých účastníkov bolo postarané ako sa patrí a aj podmienky na súťaženie boli výborné. To je zásluha najmä celého organizačného výboru, ktorý viedol predseda Okresnej rady Slovenského zväzu zdravotne postihnutých v Šuranoch, Jozef Šteiner. Poďakovnaie patrí aj celej plejáde dobrovoľníkov, ktorí v deň memoriálu ochotne pomáhali.

Úprimné poďakovanie však patrí všetkým zúčastneným aj za nadobudnuté skúsenosti, ktoré sú zárukou, že budúci, XVII. ročník tohto memoriálu bude zorganizovaný ešte lepšie.

Justín Perďoch,
tajomník Okresnej rady Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, Šurany
Snímky: autor

Matematika aj pre deti s Downovým syndrómom

Zaslúžený diplom

Netty Engels s manželom Willom z Holandska sú už viac rokov priatelia Spoločnosti Downovho syndrómu na Slovensku. Každý rok sa aj s dcérou zúčastňujú na rekondičných pobytoch, ktoré organizuje Spoločnosť Downovho syndrómu na Slovensku. A aj tam Netty učí postihnuté deti matematike. Na obrázku Netty s účastníkom rekondičného pobytu na hodine matematiky.

Ktovie, čo je na letných rekondičných pobytoch pre rodiny s deťmi s Downovým syndrómom (DS) naliehavejšie – či pestrý program, vzdelávací aj rekreačný, lono panenskej prírody alebo stretnutia ľudí s ľuďmi. Prezraďme: že všetko, aby to tvorilo nedeliteľný celok. A patrí sem nielen „drina" matematiky a športovanie, ale aj umenie a humor.

Rekondičné pobyty sa štafetovo vinú už štvrťstoročie, ako ich začal vo Vysokých Tatrách organizovať pre ľudí s Downovým syndrómom ešte doc. MUDr. Jozef Černay. Odvtedy prešli niekoľkými metamorfózami, uskutočňovali sa najmä v Belušských Slatinách pri Púchove (pre rodiny s najmenšími deťmi s DS) pod vedením doc. MUDr. Márie Šustrovej, v Starej Lesnej, na Čertove, ale aj v Dudinciach a na Vrútkach (pre dospelých s DS). V posledné tri roky sa ustálili na jednom mieste, v kúpeľoch Vyšné Ružbachy neďaleko Pienin.

Lektorkou matematiky a Feuersteinovej metódy je už piaty rok pre Slovensko pani Netty Engelsová z Holandska (tvorí team s manželom Willom a ich dcérou, 28–ročnou Peetjie s DS). Nenadarmo Netty prezident Slovenskej humanitnej rady, Ivan Sýkora, ocenil diplomom pri vyhlásení Daru roka 2006. Učiť deti s mentálnym postihnutím čosi ako pojmy abstraktného myslenia, kam rátame i matematiku, bolo prednedávnom vo svete nemysliteľné. Pani Netty z iniciatívy Spoločnosti Downovho syndrómu (SDS) prednášala vlani na Slovensku aj na seminároch „Matematika krok za krokom" (v Trenčíne a Poprade).

Vo Vyšných Ružbachoch organizuje rekondičné pobyty Spoločnosť Downovho syndrómu na Slovensku (SDS) v dvoch turnusoch (v tomto roku v prvej polovici júla) a pokiaľ možno s celými rodinami detí s DS. Netreba ani pripomínať, že počet záujemcov o pobyty presahuje ich kapacitu.

Rodičia tiež absolvujú „výučbu", učia sa súdržnosti, komunikácii s inými rodičmi, vidia, že so svojím bremenom nie sú sami. Môžu sa pridať do rodičovskej služby Down–pestún, čo je priateľské informovanie rodičov s čerstvým bábätkom s DS o výchove aj výžive. A absolvujú diskusie s odborníkmi na témy zdravotná starostlivosť, sociálna a právna oblasť, atď. V tomto roku to boli témy integrácie v školách, chránených dielní a bývania, a špeciálne téma rôznych metód logopédie (Mgr. Eva Babičová z Kežmarku). Starostlivý, vzdelaný a informovaný rodič je príkladom pre svoje okolie. Okrem iného pomáha odstraňovaniu bariér a mylných predsudkov, ktoré ešte stále pretrvávajú v spoločnosti. Aj dnes viacerí odborníci považujú ľudí s DS za nevzdelávateľných...

A na čo sa kladie dôraz pri práci s deťmi? Na nácviky sebaobslužnosti a hygieny, na preventívnu lekársku starostlivosť, na formy liečebnej rehabilitácie, vodoliečbu, hru s loptou, plávanie, na výtvarnú a hudobnú výchovu, tvorivé dielne (deti si vyrábajú aj masky na karneval). A potom to ešte dôležitejšie: nácvik reči podľa Lyonskej školy, regulačná orofaciálna stimulácia podľa Castillo-Moralesa, reflexné cvičenia podľa Vojtu, vývinové grafomotorické cvičenia podľa Bobatha a spomenutá matematika podľa Feuersteina. Spestrením sú prechádzky, bicyklovanie, ale najmä hipoterapia v „koňodrome" uprostred kúpeľov, kde sa uvoľňujú nielen svaly, ale aj emócie detí (no i nezľaknutých dospelých). Do toho ešte športová olympiáda pre rodičov a deti.

A umenie? Nespochybniteľný úspech majú divadelné Večerníčky, pripravované vedúcimi, asistentmi aj rodičmi. (V tomto roku to bolo O medovníkovom domčeku, Tri prasiatka a bábkové divadlo Pod hríbom).

Tandemovo sú vedúcimi pobytov oboch turnusov v Ružbachoch Ing. Róbert Lezo a Pavol Hyclák, ktorí tvoria najnovšie, mladé vedenie SDS (druhý zo spomínaných je práve nositeľom sľubovaného humoru, v každej rozprávke je vlk a – najmenšie deti si aj poplačú...) Pri každom pobyte sa ráta so zhruba dvadsiatimi rodinami s deťmi s DS, čo je asi osemdesiat ľudí na turnus. Osobitnou kapitolou je existenčný, teda sponzorský príspevok – dosiaľ vždy prišiel z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, v tomto roku už nie. Keby nebolo grantov (tentoraz od firmy Orange), rodičia by si museli za pobyt platiť nielen za seba a súrodencov, ale aj za svoje deti s mentálnym postihnutím.

Damián Vizár
Snímka: Spoločnosť Downovho syndrómu

Lekár radí

Nový prístup k účinnej prevencii

Na obrázku MUDr. Erika Lenčová z Výskumného ústavu stomatológie v Prahe, ktorá upozornila vo svojej prednáške na nový spôsob prístupu k prevencii zubného kazu a ochoreniam ústnej dutiny pomocou špeciálnych testov slín

Slovenská komora zubných lekárov nedávno verejnosti prezentovala nové prístupy k orálnemu zdraviu vo svete i na Slovensku, ako aj k prevencii zubného kazu. Pri tejto príležitosti MUDr. Erika Lenčová z Výskumného ústavu stomatológie v Prahe na tému prevencie orálnych ochorení predniesla na stretnutí s novinármi nové, zaujímavé poznatky o možnostiach prevencie.

Ako vieme, medzi najčastejšie príčiny ochorení ústnej dutiny patrí bezosporu zubný kaz a ochorenia paradontu. Tieto ochorenia sú, podľa jej slov, multifakoriálne, to znamená, že príčin, ktoré ich spôsobujú, je viac. Potvrdilo sa, že v priebehu vývoja týchto ochorení sa uplatňuje bakteriálna infekcia.

Osídľovanie ústnej dutiny mikróbami prebieha už niekoľko hodín po narodení dieťaťa. Je to fyziologický jav. Spoločenstvo mikroorganizmov v ústnej dutine za bežných normálnych podmienok, kedy v ústnej dutine nie je prítomná patológia, žije v symbióze, v určitom harmonickom vzťahu s hostiteľským organizmom, čiže naším organizmom. V prípade porušenia tejto rovnováhy však dochádza k ochoreniu, najčastejšie zubnému kazu.

Pri prenose mikrobiálnej flóry na malé dieťa sa uplatňujú osoby, ktoré sú s dieťaťom v úzkom kontakte, najčastejšie je to matka, prípadne iné blízke osoby. K prenosu dochádza v úzkom kontakte dieťaťa so slinou matky. Mikrobiálna flóra ústnej dutiny v priebehu života nie je stála. Zastúpenie druhov sa mení podľa toho, ako sa menia podmienky prežívania mikroorganizmov ústnej dutine. Napríklad, druhy mikroorganizmov viazané na pevné povrchy, osídľujú ústnu dutinu až po období prerezávania prvých zubov. Ďalej dochádza k ďalšej selekcii druhov mikroorganizmov v ústnej dutine podľa zloženia potravy človeka, podľa toho, či človek prijíma viac alebo menej cukrov. Podľa frekvencie príjmu určitých jedál a nápojov. Podľa frekvencie čistenia zubov, v závislosti od používania antimikrobiálnych prostriedkov, ale aj v závislosti od genetických faktorov. Tieto všetky faktory sa podieľajú na zložení mikrobiálneho povlaku v ústnej dutine človeka.

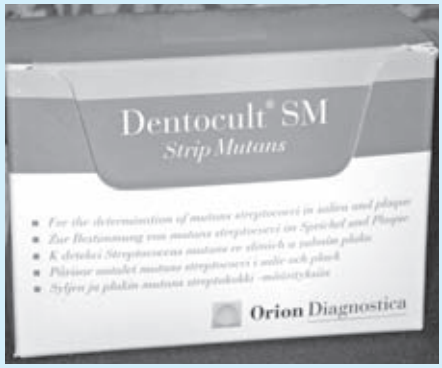

Testovací balíček od fínskeho výrobcu (na obrázku) sa objavil najprv v Českej republike a na Slovensku ho po prvý raz predstavili v polovici tohto roka.

Zubný povlak je vysoko organizované spoločenstvo. Má podobu biofilmu, ktorý adheruje k pevným, tvrdým zubným tkanivám v ústnej dutine. Podľa zastúpenia mikrobiálnych druhov sa môže javiť ako patogénny, čiže spôsobujúci ochorenie alebo nepatogénny, ktorý ochorenie nespôsobuje a žije v symbióze, čiže v harmónii s hostiteľským organizmom. V prípade zvyšovania počtu patogénnych druhov mikroorganizmov v plaku, sa zvyšuje riziko ochorenia tvrdých zubných tkanív a zápalových ochorení paradontu.

Aký je vzťah patologického zubného povlaku a zmieňovaných ochorení? Sú to kyslé produkty v plaku, ktoré spôsobujú demineralizáciu, čiže odvápnenie tvrdých zubných tkanív, rozpad ich štruktúry, ktorý je známy ako zubný kaz. Ďalej sú to toxické produkty plaku, ktoré vyvolávajú reakciu hostiteľského, čiže ľudského organizmu v podobe zápalu. Ak je zápal ohraničený na ďasnách, prejavuje sa ako tzv. gingivitída, krvácanie ďasien. Ak sa zápal šíri do ďalších tkanív a okolitých štruktúr a dochádza k vzniku „paradontálnych chobotov" a rozpadu kosti, hovoríme o tzv. paradontitíde.

Na základe čoho sa začala v stomatológii používať diagnostika zloženia plaku?

V súčasnej dobe v stomatológii zaznamenávame odklon od tradičného zamerania stomatológie, založeného na tzv. vŕtaní a zhotovovaní výplní zubov. Je to tak preto, že toto nerieši pravú príčinu ochorenia, iba jeho dôsledky. Hovoríme o manžmente ochorení tvrdých zubných tkanív a paradontu, v rámci ktorého sa snažíme o minimálnu operačnú intervenciu a na druhej strane o efektívnu prevenciu. Tu je základným bodom posúdenie individuálnej miery rizika vzniku ochorenia tvrdých zubných tkanív a paradontu u konkrétneho pacienta, na základe čoho možno u tohto pacienta zaviesť súbor preventívnych opatrení, ktoré budú u neho účinné.

Diagnostické slinné testy

Diagnostické slinné testy môžu byť výhodou využívanou priamo v ordinácii zubného lekára. Sú založené na poznatku, že počet určitých baktérií, ktoré monitorujeme pomocou testov v slinách, odráža ich počet v plaku. Na základe tohto poznatku, ktorý sa potvrdil, môžeme odvodzovať z počtu mikroorganizmov v sline ich počet v plaku a tak môžeme pacienta motivovať k lepšej starostlivosti o svoje ústne (orálne) zdravie. Snažíme sa pritom o to, aby pacient prebral zodpovednosť za svoje vlastné zdravie. Zubný lekár pritom pôsobí aj ako konzultant pri zavádzaní preventívnych opatrení.

Zástupkyne českej pobočky fínskej farmaceutickej spoločnosti predstavujúce verejnosti nové moderné testovacie súpravy na zisťovanie prítomnosti patologických mikroorganizmov zapríčiňujúcich zubný kaz alebo ochorenie paradontu. Viac o týchto testoch sa možno dozvedieť na www.oriondiagnosica.cz

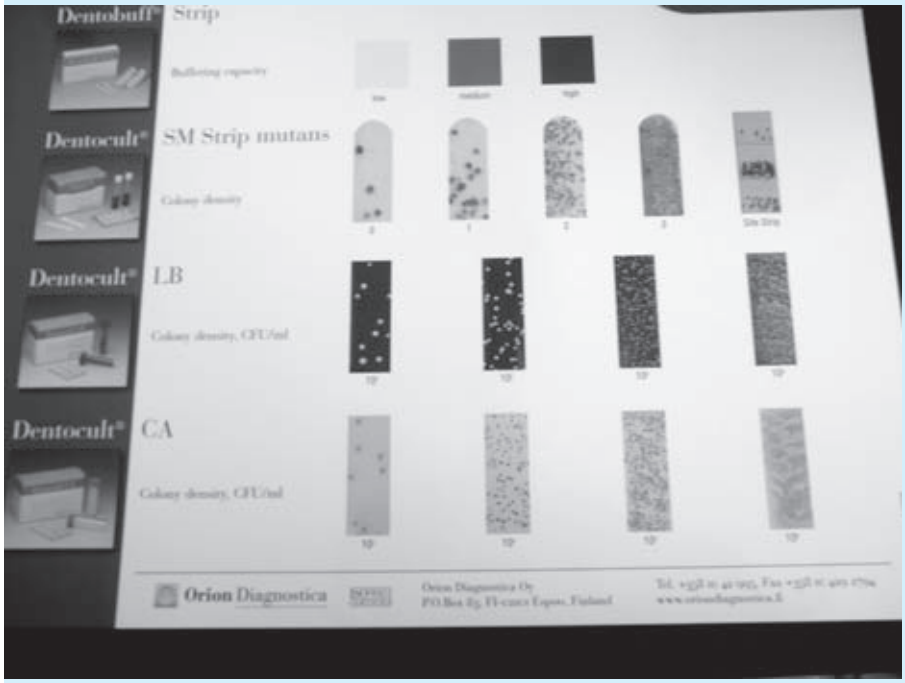

Vyobrazenie výsledkov slinných testov dokazujúce prítomnosť „modrých kolónií" patologických mikroorganizmov spôsobujúcich ochorenia zubov a ústnej dutiny.

Komu sú určené slinné testy

Sú to predovšetkým tehotné ženy a osoby s vysokým rizikom zubného kazu alebo ochorení paradontu, osoby s vysokou motiváciou v starostlivosti o svoje ústne zdravie a ďalej pacienti s postihnutím paradontu, lebo umožňujú odhaliť aktivitu a určiť prognózu tohto ochorenia.

Slinné testy monitorujú prítomnosť streptococcu mutans, ktorý sa považuje za najrizikovejší v rozvoji zubného kazu. Ďalej testy sledujú prítomnosť laktobacilov, ktoré patria medzi mikroorganizmy, ktoré sa podieľajú na rozvoji a postupu zubného kazu do hlbších štruktúr zuba. Veľmi často sa tieto mikroorganizmy nachádzajú v starých, rozpadnutých a neošetrených zubných kazoch. Ďalej sú to testy, ktoré merajú schopnosť slín neutralizovať kyslé pôsobenie plaku. Ďalej sú to testy, ktoré merajú množstvo kvasiniek v sline pacienta.

Pracovný postup pri testovaní

Všetko potrebné na vykonanie slinného testu je v balení testovacej súpravy. Test sa vykonáva odberom tzv. stimulovanej sliny. Slina sa pred testom stimuluje žuvaním parafínových pastiliek. Vyžuvaná pastilka sa so slinami vypľuje do pripravenej testovacej nádobky. Ak chceme získať sliny na test od postihnutých pacientov, môže sa použiť cumeľ. Následne sa vykoná ponorenie diagnostického prúžku do takto získaných slín. Potom nasleduje inkubácia slín s diagnostickým prúžkom na dobu 48 hodín v inkubátore. Po uplynutí tohto času nasleduje odčítanie výsledkov podľa kódu, ktorý je priložený k testu. To znamená, že lekár vizuálnym porovnaním počtu kolónií (počtu bodiek, ktoré vyrastú na diagnostickom prúžku), zistí mikrobiálnu kontamináciu slín, počet mikroorganizmov v ústnej dutine pacienta, a tým aj mieru rizika rozvoja zubného kazu alebo ochorenia paradontu. Test na prítomnosť streptococca mutans (SM) umožňuje jeho jednoduchú detekciu v slinách a zubnom plaku. Baktérie SM adherujú na testovací prúžok, ktorý sa 48 hodín kultivuje v selektívnom médiu. V prípade infekcie sú po kultivácii na testovacom prúžku vidieť modré kolónie.

Na základe výsledkov uskutočnených slinných testov, napríklad zistenia zvýšeného počtu patologických mikroorganizmov v slinách, sa lekár rozhodne pacientovi odporučiť užívanie doplnkových antimikrobiálnych prostriedkov, ktoré pôsobia proti týmto baktériám a znižujú ich výskyt v ústnej dutine, prípadne navrhne užívanie remineralizačných prostriedkov, ktoré zvyšujú mineralizáciu tvrdých zubných tkanív, a tým neutralizujú kyslé prostredie plaku. Snaží sa aj o zmenu každodenných návykov u pacienta zdôrazňujúc potrebu zmeny frekvencie príjmu potravín, zvýšenia príjmu tekutín, čím sa zvyšuje stimulácia slín a ich pozitívne pôsobenie na tvrdé zubné tkanivá. Ide najmä o zintenzívnenie ústnej hygieny, zmeny techniky čistenia zubov, intenzívne čistenie zubov, dočisťovanie medzizubných priestorov, ktoré bývajú miestom najčastejšieho hromadenia sa zubného povlaku a kontrolu zvyškového plaku samotným pacientom.

Testy pre dentálnu hygienu

Test Dentocult® LB umožňuje jednoduchú detekciu Lactobacillus v slinách. Monitorovanie laktobacilov dáva informáciu o stravovacích návykoch pacienta a množstve cukrov v jeho potrave. Prítomnosť laktobacilov v slinách ukazuje na vysoký príjem cukrov a na vyššie riziko vzniku zubného kazu.

Test Dentocult ® Ca odhaľuje prítomnosť kvasiniek a odráža stav imunitného systému pacienta. Keď je obranyschopnosť pacienta potlačená, kvasinky sa ľahko rozmnožia a spôsobujú defekty mäkkých tkanív ústnej dutiny. Kvasinková infekcia v ústach je často prvým príznakom skrytých zdravotných problémov.

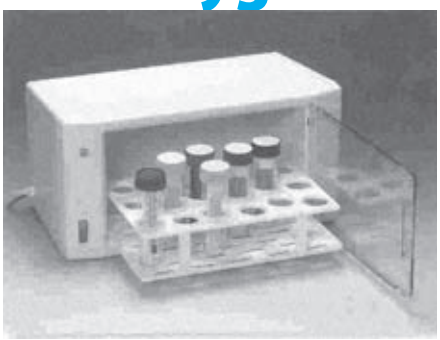

Malý užívateľský inkubátor z nerozbitného materiálu určený na uvedené testy slín.

Test Dentobuff ®Strip zisťuje tzv. pufrovaciu kapacitu slín. Sliny sú veľmi dôležité na udržanie zdravej ústnej dutiny a v prevencii zubných kazov, pretože odstraňujú účinok kyselín. Suché ústa zvyšujú riziko zubných kazov.

Snímky: archív

Ako vzniká zubný kaz

Detský chrup je vizitkou rodičov. Rozvoj zubného kazu pred tretím rokom života dieťaťa poukazuje na výsledok neznalosti alebo nezáujmu rodičov, predovšetkým matky, o zdravý chrup dieťaťa. Tehotné ženy by už aj kvôli svojmu očakávanému dieťaťu mali dbať o svoje orálne zdravie už pred jeho narodením, a to preventívnymi prehliadkami u zubného lekára. Odborné štúdie dokázali, že zubný kaz spôsobený baktériami Streptococcus mutans sa prenášajú slinami z dospelých na dieťa už v období dojčenia novorodenca.

Podľa najnovších vedeckých poznatkov sa potvrdilo, že: zubný kaz je infekčné ochorenie. Je to najčastejšie chronické ochorenie v detskom veku človeka. Je to päťkrát častejšie sa vyskytujúce ochorenie než astma a sedemkrát častejšie sa vyskytujúce ochorenie než senná nádcha.

Štúdie preukázali, že zubný kaz spôsobuje baktéria Streptococcus mutans (SM), ktorá sa bežne prenáša z dospelých na deti už v ranom veku. Baktérie SM ľahko adherujú k povrchu zuba, kde sa im dobre darí v zubnom plaku. Využívajú cukor prítomný v plaku, ktorý metabolizujú na kyseliny. Kyseliny narušujú zubnú sklovinu, čím následne vzniká zubný kaz. Ide tu o činnosť tzv. kariogénnych mikroorganizmov, medzi ktoré, okrem Streptococca mutans, patrí aj Lactobacillus acidophilus. V 92 percent prípadov je prenášačom uvedených baktérií na dieťa jeho matka a len v 8 percentách prípadov iná blízka osoba. K infekcii týmito baktériami je dieťa najviac vnímavé vo veku od 6 do 30 mesiacov, teda od prerezávania prvých zubov dieťaťa do dvoch rokov. Správnou voľbou je tu prevencia.

U ktorých detí je najväčšie riziko?

Vznikom zubného kazu sú najviac ohrozené deti matiek s vysokým rizikom zubného kazu, choré deti alebo deti, ktoré majú rôzne zdravotné ťažkosti, deti narodené predčasne, deti s nízkou pôrodnou hmotnosťou, deti s prítomným mikrobiálnym zubným plakom, s hypopláziami a hypomineralizáciou zubnej skloviny alebo so zafarbením tvrdých zubných tkanív. Sú to tiež deti, ktoré zvyknú spať s kojeneckou fľaškou so sladkou tekutinou (čajom) alebo ktoré spávajú pri prsníku matky alebo aj deti, ktoré často konzumujú sladkú potravu.. Bývajú to často deti z rodín s nízkou životnou úrovňou. U malých detí stačí prítomnosť jedného rizikového faktora na zaradenie do skupiny s vysokým rizikom zubného kazu. Dieťa s celkovým ochorením je vždy z hľadiska vzniku zubného kazu rizikové.

Na zníženie tohto rizika v prípadoch zistenia vysokých hladín baktérie Streptococcus mutans v slinách treba zaviesť antimikrobiálnu terapiu. Odborníci odporúčajú žuvať žuvačky s obsahom xylitolu a vyplachovať ústa ústnou vodou s obsahom tzv. chlórhexidínu (vyrába sa aj ako gel).Xylitol redukuje tvorbu zubného plaku a adherenciu mikroorganizmov, podporuje tvorbu slín a redukuje produkciu kyselín (bráni demineralizácii zubov). Odporúča sa matke žuvať žuvačku so xylitolom 4-krát denne medzi hlavnými jedlami. Treba začať tri mesiace po pôrode a pokračovať v priebehu prvých dvoch rokov života dieťaťa. Chlórhexidín má širokospektrálne antimikrobiálne účinky. Odporúča sa matke vyplachovať si ústnu dutinu 0,12-percentným roztokom chlórhexidínu jedenkrát denne, jeden týždeň v mesiaci po dobu jedného roka. Začať treba už v tehotenstve, najneskôr však tri mesiace po pôrode. Činnosť liečby je vhodné monitorovať testami.

Ideálne je starať sa o zdravie dieťaťa skôr než sa narodí. Preto matka, ktorá očakáva narodenie dieťaťa, by mala absolvovať preventívne stomatologické prehliadky v tehotenstve, pri ktorých by sa mala dozvedieť, aké má riziko kazivosti zubov a aj to, čo treba robiť, aby v budúcnosti kazivosť zubov nepreniesla na dieťa. Baktérie, ktoré spôsobujú zubný kaz, sa vyskytujú len v ústach.

ilustračná snímka: archív SKZL

Projekt zdravý úsmev

MUDr. S. Dianišková, Viceprezidentka SKZL.

Na 60. Svetovom zdravotníckom zhromaždení, ktoré sa konalo tohto roku v Ženeve, bol prijatý Akčný plán propagácie orálneho zdravia a prevencie orálnych ochorení. Akčný plán orálnej prevencie podporujú viaceré významné svetové organizácie, napríklad: Svetová federácia zubných lekárov, Rada európskych hlavných odborníkov pre zubné lekárstvo, Rada európskych zubárov a iné.

Na tomto zhromaždení sa zúčastnila aj slovenská delegácia pod vedením riaditeľa Ústavu verejného zdravotníctva, MUDr. Ivana Rovného. Delegácia sa skladala z odborníkov Ministerstva zdravotníctva SR. Slovenská komora zubných lekárov (SKZL) podporuje snahy Svetovej zdravotníckej organizácie a obrátila sa na Kanceláriu WHO na Slovensku, presnejšie na MUDr. Darinu Sedlákovú, aj na Úrad verejného zdravotníctva s návrhom na spoluprácu v oblasti podpory orálneho zdravia. V súvislosti so zhoršujúcim sa stavom chrupu predovšetkým u detí na Slovensku, už niekoľkokrát navrhla vytvoriť celoplošný preventívny program, ktorý by bol súčasťou Národného programu podpory zdravia, ktorého gestorom by mal byť štát, predovšetkým rezorty zdravotníctva a školstva. Prostredníctvom Kancelárie WHO na Slovensku sa preto snaží presadiť uvedený akčný plán propagácie orálneho zdravia a prevencie orálnych ochorení do praxe.

„V centre nášho záujmu je začleniť tento program do výučby na materských a základných školách. Pôjde o výchovu k prevencii orálnych ochorení - projekt Zdravý úsmev. Tento projekt by mal byť zavedený celoplošne do týchto škôl. **Školy sú jediným miestom, kde aj sociálne znevýhodnené deti, môžu dostať rovnako ako všetky ostatné deti informácie o orálnom zdraví.** Dúfame v podporu Svetovej zdravotníckej organizácie aj pokiaľ ide o tento národný program primárnej prevencie. Odporúčame stanoviť ho ako prioritu a naším cieľom je rozšíriť ho na všetky školy, povedala viceprezidentka SKZL, Simona Dianišková, ktorá o situácii orálneho zdravia na Slovensku okrem iného, uviedla: „Medzi 21 cieľov Svetovej zdravotníckej organizácie patrí aj zníženie výskytu neprenosných chorôb. Do roku 2020 by mal byť výskyt týchto ochorení znížený na najnižšiu možnú mieru v európskom regióne. Znamená to tiež, že 80 percent detí vo veku 5 až 6 rokov by malo byť bez zubného kazu. U 12-ročných detí by nemalo byť v priemere viac ako 1,5 pokazeného, zaplombovaného alebo chýbajúceho zuba. V súčasnosti je to naopak. Až 80 percent detí na Slovensku vo veku 5-6 rokov má zubný kaz alebo trpí jeho následkom. U 12-ročných detí je index pokazených, vytrhnutých alebo zaplombovaných zubov až 3,8 až 4,5 čo sú veľmi vysoké čísla“.

Na vyhodnotenie úspešnosti zavedených opatrení je nutný monitoring orálneho zdravia, to znamená sledovať a porovnávať ústne zdravie vo vybraných skupinách obyvateľstva na Slovensku v porovnaní so stavom v krajinách EÚ, podľa štandardov Svetovej zdravotníckej organizácie v pravidelných 5-ročných intervaloch. Aj v tejto oblasti SKZL vyvíja mimoriadnu aktivitu a pripravuje sa na hodnotiace obdobia. „Možnosti spolupráce SKZL a Úradu verejného zdravotníctva SR vidíme najmä v propagačnej a edičnej činnosti. Pripravujeme tlač a distribúciu letákov do poradní zdravia, pediatrických, stomatologických a gynekologických ambulancií a po začatí projektu **Zdravý úsmev** začneme iniciovať mediálnu a informačnú kampaň. Chceme podporiť aj prednáškovú činnosť pre deti predškolského a školského veku o orálnom zdraví a ústnej hygiene. V budúcnosti plánujeme aj užšiu spoluprácu s Ministerstvom zdravotníctva so zameraním na prevenciu neprenosných orálnych ochorení. Budeme sa navzájom informovať o pripravovaných a realizovaných projektoch na Slovensku a v zahraničí“, dodala Simona Dianišková a zdôraznila: „Svetová zdravotnícka organizácia aj so Svetovou organizáciou zubných lekárov tvrdí, že používanie fluoridov v prevencii orálnych ochorení sa ukázalo byť jedným z najúčinnejších opatrení verejného zdravotníctva a školské programy založené na používaní fluoridov sú efektívne.

Existuje jasný vedecký dôkaz pre efekt zabraňujúci vzniku zubného kazu pri umývaní zubov fluoridovou pastou. Preto Svetová organizácia zubných lekárov vyšla s iniciatívou, aby boli znížené dane na zubné pasty s obsahom fluóru. SKZL podporuje túto požiadavku na Slovensku pre všetkých obyvateľov“.

Rubriku Lekár radí pripravila: Margita Škrabálková

Oznam Asociácie Premeny

Oznamujeme váženým čitateľom Humanity, že v Asociácii Premeny došlo po voľbách k výmene jej prezidenta a tiež k zmene sídla asociácie a kontaktnej adresy.

Namiesto doterajšej adresy Asociácie Premeny**:**

Školská 8 Michalovce 07101,

teraz platí adresa:

Eva Farbiaková
prezident Asociácie PREMENY
NsP - Kuzmányho nábrežie 28
960 01 Zvolen

Podrobnejšie informácie nájdete na **www.premeny.sk.**

Zároveň dávame našim čitateľom do pozornosti aj novinku, že v rámci web-stránky asociácie začal vychádzať aj nový internetový časopis PREMENY.

Uvítame vaše úprimné názory na toto fórum duševného zdravia, nemyslím na lichôtky, ale na skutočné „zrkadlo“ - ohlasy – hoci aj kritické - budú pre nás podnetom pri zlepšovaní kvality časopisu... uvádza na začiatok prezidentka Asociácie premeny, Eva Farbiaková.

(redakcia)

Deň belasého motýľa a svalová dystrofia

Už po siedmy raz sa 8. júna 2007 rozkmitali krídla belasého motýľa, aby priniesli osvetu o ochorení svalová dystrofia a ľuďoch, ktorí napriek tomu nestrácajú nádej a lásku k životu. Svalová dystrofia je ochorenie svalov, ktoré spôsobuje ich postupné oslabovanie a ochabovanie. Ochorenie je v prevažnej miere progresívne, postupne sa zhoršujúce a vedie k odkázanosti na mechanický alebo elektrický vozík. Ľudia s týmto ochorením majú ťažkosti so samostatným pohybom, niektoré druhy dystrofií sú veľmi závažné a vedú k nutnosti používať dýchacie prístroje. Belasý motýľ vyzýval ľudí k spolupatričnosti s tými, ktorí potrebujú pomoc a ktorým prostredníctvom dobrovoľného príspevku pomôžu získať pomôcku, bez ktorej sa nezaobídu. Počet miest, ktoré organizujú Deň belasého motýľa stúpa. V tomto roku sa zbierka konala v šesťdestatich siedmich mestách.

„Deň" v jednotlivých mestách organizovali samotní členovia pomocou dobrovoľníkov zo svojho okolia.a spoločne vyzbierali rekordnú sumu: **1 041 176 Sk.** Výťažok z verejnej zbierky sa použije na kúpu alebo doplatenie takých pomôcok pre ľudí so svalovou dystrofiou, ktoré štát nehradí vôbec, alebo iba sčasti. Sú to: zdviháky, elektrické vozíky, špeciálne mechanické vozíky, elektrické postele, dýchacie prístroje, oxygenátory, ambuvaky, odsávačky hlieno a iné špecifické pomôcky.

Organizácia muskulárnych dystrofikov v SR sa usporiadaním Koncertu belasého motýľa v utorok, **5. júna 2007** snažila pritiahnuť pozornosť milovníkov dobrej hudby. Na koncerte vystúpili bez nároku na honorár výborné kapely, ktoré pritiahli stovky mladých ľudí. Medzi divákmi nechýbali ani ľudia na vozíkoch, pre ktorých Organizácia muskulárnych dystrofikov (OMD) v SR zabezpečilo bezbariérové sociálne zariadenie. Svoje najväčšie hity odohrali: En Avant, Ska2tonics, Lavagance, Zuzana Smatanová a Polemic. Počas koncertu sa nielen spievalo a tancovalo, ale aj rozprávalo o činnosti Organizácie muskulárnych dystrofikov v SR, o cieľoch Dňa belasého motýľa, divákom sa predstavili aj niektorí členovia OMD v SR, ktorí dostali finančnú pomoc z verejnej zbierky. Moderátorom koncertu bol Filip Túma.

Koncert belasého motýľa sa uskutočnil po druhýkrát aj v Považskej Bystrici. Na koncerte okrem iných vystúpila aj skupina Hudba z Marsu.

Organizácia muskulárnych dystrofikov v SR ďakuje všetkým dobrovoľným prispievateľom, ktorí podporili zbierku, všetkým dobrovoľníkom, ktorí sa podieľali na Dni belasého motýľa a svojim aktívnym členom za reprezentovanie OMD v SR. O použití vyzbieraných peňazí sa pravidelne uverejňujú informácie na: **www.omdvsr.sk**

Andrea Madunová
Snímky: archív

Rozvojové letné tábory pre deti

Vyvrcholením celoročnej aktivity „Anjelskej“ činnosti v Spoločnosti Úsmev ako dar bolo organizovanie rozvojových táborov. Ich poslaním bolo prehĺbiť a upevneniť často dlhodobé priateľstvá medzi deťmi a našimi dobrovoľníkmi, osvojovať si sociálne zručnosti.

Počas viacdňového pobytu bola možnosť a priestor na rozhovory a individuálnu prácu s deťmi. Tábory, kde deti trávili leto, boli tematicky ladené, motivovali ich k rôznym (aj umeleckým) výkonom. Dôležitým aspektom bolo tiež to, že sa opäť neformálne stretli, nadväzovali kontakty, navzájom si pomáhali a užívali si leto spoločne.

Ale tábory tentoraz neboli určené iba deťom z detských domovov. Prežili tu letný čas aj náhradní rodičia, ich deti, bývalí „domováci“ so svojimi súčasnými rodinami. Tradícia tohto špecifického tábora je stará už niekoľko rokov: najskôr viedlo päť vedúcich tábor detí z detských domovov. Postupne však do svojho srdca prijali niektoré z detí a dnes sú tri z nich náhradnými mamami. Tento pobyt sa rozšíril o filozofiu náhradnej starostlivosti, o výmenu vzájomných skúseností, spolupatričnosť náhradných rodičov.

Tento rok Úsmev ako dar zorganizoval 37 letných rozvojových táborov na celom Slovensku. Tento záslužný čin bol jedným z tých, ktorý možno raz spolu s ostatnými naplní naše spoločné prianie „aby každé dieťa malo rodinu“.

Jana Bajnóci
Snímky: archív autorky

Letný detský tábor pre onkologických pacientov

Liga proti rakovine v spolupráci s Klubom detskej nádeje organizuje pravidelne pre deti, ktoré prekonali alebo sa práve liečia na onkologické choroby, letné tábory pre detských onkologických pacientov v príjemnom prostredí prírody. Ďaleko od nemocničných priestorov a injekčných striekačiek. Prvý turnus táborov pre deti vo veku 6-12 rokov sa, ako 9. ročník, uskutočnil v dňoch 22. júla až 3. augusta v terajšej škole v prírode Pata - Čifáre. Druhý turnus pre väčšie deti vo veku 13-18 rokov, sa uskutočnil v dňoch 5. – 19. augusta v rekreačnom zariadení Škutovky, v Liptovskej Osade.

V prvom tábore sa malí pacienti premenili na „agentov“, ktorí pomáhali odhaľovať záhady a mýty starého kaštieľa. Každý podľa vlastných možností (v dôsledku choroby totiž deti môžu mať rôzne fyzické obmedzenia). Všetci sa snažili. Bolo to zápolenie v šikovnosti a vynaliezavosti, ktoré prispelo k odkliatiu kaštieľa. Tak sa všetci zapojili do táborových aktivít.

Keďže sa na druhom turnuse zúčastnili väčšie deti a tínedžeri, tematicky bol program tábora voľnejší s množstvom priestoru na osobitný prístup ku každému pacientovi. Aj napriek tomu, však deti v tábore zažili veľa zábavy, spoznali zaujímavé kúty Slovenska a stretli nových kamarátov. Mládež sa tešila na archeologický deň, astronomický deň, deň celebrít a podobné aktivity. Nechýbali ani výlety na Oravu, Liptovskú Maru a do okolia miesta konania táborov.

Na príprave každého tábora sa organizačne podieľal tím nadšencov z Klubu detskej nádeje – detská lekárka a jedenásť vedúcich. Finančne tábory zabezpečila Liga proti rakovine, ktorá na ne v tomto roku prispela čiastkou až deväťstotisíc korún. Z týchto prostriedkov sa bude v zime, na prelome rokov 2007-2008 financovať aj zimný onkologický tábor, o ktorom budeme aktuálne informovať. V roku 2006 sa na účely tejto formy psychosociálnej pomoci vyčlenila suma vo výške 760.000,- Sk. Viac o programoch a činnosti Ligy proti rakovine SR sa môžete dozvedieť na **www.lpr.sk**.

(mš)

Všimli sme si

Akčný plán na ochranu utečencov

Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov - UNHCR - vydal 10-bodový akčný plán na zabezpečenie ochrany utečencov na východnej a juhovýchodnej hranici Európskej únie. Plán sa priamo týka Bulharska, Maďarska, Poľska, Rumunska, Slovenska a Slovinska, Bieloruska, Moldavska a Ukrajiny, ktoré s EÚ susedia. Projekt má zabezpečiť, aby sa prísne kontroly na východnej hranici EÚ nedostali do rozporu s pravidlami OSN o ochrane utečencov. Vedúci Regionálneho úradu UNHCR v Budapešti, Lloyd Dakin upozorňuje, že žiadna krajina nedokáže zvládnuť migračné toky v stredomorsko-atlantickom regióne samostatne. „Ide o zmiešané migračné toky, ktoré sú zvyčajne podporované prevádzačmi a skupinami zapojenými do obchodovania s ľuďmi. Možno ich zvládnuť iba spoločným úsilím," pripomenul Dakin. Desaťbodový akčný plán obsahuje návrhy opatrení, ktoré by mali zabrániť násilnej repatriácii žiadateľov o azyl do krajín, v ktorých sú prenasledovaní. Plán taktiež požaduje, aby mali žiadatelia o azyl prístup k spravodlivému a ľudsky dôstojnému azylovému konaniu. Vyzýva na zavedenie takých hraničných kontrol, ktoré dokážu rýchlo oddeliť žiadateľov o azyl od nelegálnych migrantov. Podľa akčného plánu by sa mal brať väčší ohľad na cudzincov s osobitnými potrebami, akými sú napríklad maloletí bez sprievodu a osoby so zdravotnými problémami alebo psychicky traumatizované osoby.

SITA, 25.7.2007

Dedkova cyklotúra šíri ušľachtilú myšlienku

V čase vrcholiacich dovoleniek a prázdnin, keď zdá sa, je pre mnohých najprirodzenejšie vychutnávať pohodu leta, jazdí naprieč Slovenskom osamelý cyklista. Šliape do pedálov svojho bicykla, aby šíril odkaz, pre ktorý sa zapálil. Cyklistickou megatúrou upozorňuje na myšlienku pomoci zdravotne postihnutým občanom a na myšlienku integrácie handicapovaných ľudí do spoločnosti. Naplňuje tak svoj sen alebo presnejšie víziu a robí tak aj napriek svojmu pokročilému veku. Volá sa Ondrej Vidovenec. Je na dôchodku a počas leta ste ho mohli stretnúť na cestách východného Slovenska.

„Keď nás pán Vidovenec oslovil s nevšedným projektom, ktorým chce napomôcť integrácii handicapovaných ľudí, osobitne detí, boli sme ním i zámerom plánu veľmi nadšení. Bolo to na jar tohto roku, teda v čase, keď Tesco predstavilo Plán zodpovedného susedstva, ktorý okrem iného, obsahuje aj podporu neziskového sektora. Cítime sa poctení, že ho môžeme sponzorovať a že tak prispejeme aj my k šíreniu pomoci tým, ktorí pomoc potrebujú predovšetkým", povedala Eva Williams, riaditeľka oddelenia vonkajších vzťahov spoločnosti Tesco Stores SR.

Ondrej Vidovenec sa rozhodol v priebehu 16 mesiacov navštíviť viac ako 6 000 obcí na Slovensku a zdolať na svojom bicykli viac ako 50 000 kilometrov. Na trase po Slovensku namieri tiež do všetkých 52 Tesco prevádzok. V auguste bol napríklad, v Tesco hypermarketoch v Košiciach, ale aj vo Svidníku, v Stropkove, Poprade a inde. Stretáva sa s náhodnými ľuďmi, zákazníkmi Tesco obchodov a rozpráva sa s nimi o pomoci handicapovaným.

„Vždy som bol nadšený športovec, ale aj rád komunikujem s ľuďmi. Obe tieto svoje prednosti dokážem využiť na ceste po Slovensku, keď propagujem podporu pohybových aktivít medzi handicapovanými. Stále zažijem niečo nové a ľudia sa radi pristavia. Sú zvedaví, prečo som v cyklistickom úbore a čo ma teší, zaujímajú sa aj o život zdravotne postihnutých", rozpráva o sebe Ondrej Vidovenec.

„Šport a konkrétne cykloturistiku považujem za optimálny šport, ako dosiahnuť zdravší životný štýl", pokračuje Ondrej Vidovenec. „Okrem finančnej podpory od spoločnosti Tesco, mám možnosť sa na svojich cestách stravovať veľmi zdravo, pretože konzumujem Tesco Healthy Living, teda líniu výrobkov, ktoré majú znížený obsah cukru, tukov i soli. Veľmi mi vyhovuje takáto strava a korešpoduje aj s mojou predstavou o zdravšom spôsobe života", dodáva Ondrej Vidovenec.

Sympatizanti Ondreja Vidovenca môžu na znak solidarity zdravotne postihnutých prispieť na číslo účtu neziskovej organizácie Asociácia na ochrnau práv zdravotne postihnutých (AOZPO) - Slovensko bez bariér, ktorá je zodpovedná za transparentné použitie vyzbieraných finančných prostriedkov. Číslo účtu je 0630454138/0900, Slovenská sporiteľňa.

Ondrej Vidovenec má za sebou prvé mesiace svojho cyklistického turné po Slovensku a koniec jeho cesty je naplánovaný na júl 2008, teda k začiatku letných olympijských hier.

Veľa šťastných kilometrov a veľa príjemných rozhovorov s ľuďmi, pán Vidovenec!

(oh)

Snímka: archív Tesco Stores

Summary

Journey of Joy

page (3)

The civic association Barlička with registered seat in Prešov, an associated member of the Slovak Humanitarian Council, has been endeavouring since its formation in the year 2000 to integrate disabled children and youth among healthy peers. It cooperates very closely with elementary schools carrying out this integration. Also with the project "Journey of Joy" has taken up this association its activities in the effort of continuity of integration process as well as the effort of young disabled people. It is a group which would be – without activities carried within the civic association Barlička- reliant to their immediate environment with very limited possibilities of social contacts.

Colourful world of children's spirit

page (4-5)

Children from all over Slovakia who have sent their artworks to the Karol Ondreička Art Competition of children´s creative work met again after a year in the colourful rooms of Primacial Palace Congress Hall. The ninth exhibition of artworks – just like the first one in the year 1998 – demonstrated by its unique atmosphere full of joyful expectations, that children who are disabled or come from socially handicapped environment, for example from foster homes, have a talent, skills and a great potential for development of their personalities. Many of them may become great artists, teachers, professionals, art connoisseurs and may, if they are provided a chance to further develop their art talents also in future as has been the case in this competition. Approximately five thousand works, authors of which were handicapped children, participated in the competition. The competition was organized by the Child Charity Center Korytnačky in cooperation with the Foundation of Slovenský plynárenský priemysel, Slovak ParaOlympic Committee as well as Bratislava, the capitol of Slovakia and the House of Art for Children Bibiana

Social entrepreneurship

(page 6-7)

An international conference took place in June of this year at the Local Office Bratislava - Ružinov at the occasion of ending of a development partnership on the two-year project with a shortened name: Project of Community Rehabilitation Bratislava – Ružinov. The Project has been financed by the European Social Fund and the following jointly participated in it: Town District Bratislava – Ružinov and the Agency of Specialized Service for Autists and Other Disabilities (Autists, non-profit organization). An empiric survey was a part of the project, as well. The Project was carried out in cooperation with the Initiative of the community Equal. The philosophy of the Equal Initiative was to find and focus upon innovative approaches to the fulfilment of goals of improvement of labour market services and improving the quality of cooperation between the state and non-state employment services. The appeal of Equal containing 5 points has flown all over Europe. The project of the community rehabilitation was one of them – on social entrepreneurship.

Allow us to introduce: League against AIDS in Slovakia

page (10-11)

League against AIDS is a self-help, voluntary, non-professional organization. It was formed on 18 December 1992 and became a member of Slovak Humanitarian Committee (former Slovak Chamber of Czechoslovak Committee for Humanitarian Cooperation) on 15 January 1993. During its active existence it has actively helped to improve quality of care for those afflicted by the HIV virus and AIDS disease. Its activity focused on health and social areas. The League has an all-Slovak sphere of activity and cooperates with scientific institutions helping to intensify research focusing on the curing of HIV/AIDS. We asked its chairman Doc. MUDr. Vlastimil Mayer, DrSc. how the League is doing in this praiseworthy work.

Your organization had 21 members at the beginning. How has its face changed in nearly 15 years?

- It is a well-known fact that many non-governmental organization in our country have – in addition to a difficulty to continue following its goal for which they have come to being – also various destinies „The League against AIDS in Slovakia" (League) has endured a lot of unfavourable situations during these 15 years of existence. It was close to "dissolution" several times. However, some people felt it a pity to let so many results of our endeavours disappear only so in the abyss of time. Eventually, in recent years we have worked only as continuously changing circumstances allow us to – but we are acting, not in such a broad scale, though, as we used to in the past years, nevertheless, we do contribute. For all that, it is a paradox because the number of epidemic cases has increased several times globally as well as in our country. Therapy with new medicinal preparations has become more complex and demanding and is becoming literally an "art of medicine" whereby state-of –the-art laboratory tests, especially virology tests, necessary for solving of continuously emerging new problems with which the medicinal science in the world copes only partially, are not always available in a necessary extent and time. It is especially in these areas that there are an awful lot of things to make up for.

It is so simple to support a good cause

(page 13)

On 19 July of this year in Bratislava, representatives of the association of Forum of Donors, company T-Mobile Slovakia and Orange Slovakia as well as the company DMS-Service informed the public that a new financial mechanism for Slovak non-governmental non-profit organization named "DMS – Donor SMS Messages" with the slogan "It is so simple to support a good cause" has been implemented. It is a transparent and a unified long-life system through which a donor SMS message – DMS shall provide a new opportunity to clients of the mentioned mobile operators to contribute in a simple way to people in need. The goal of the project is to further develop individual donorship in Slovakia. The contribution of the new mechanism lies in the fact that it implements unified rules of implementing the collecting of finances through SMS messages. A Forum of Donors has been selected as the roof organization for the system DMS – Donor SMS. A chance for involvement of a larger amount of non-governmental organizations than has been possible so far opens by the standardizations of the whole process. "The same rules apply for all organizations without exception and the DMS Council makes decisions regarding their access into the mechanism on the basis of set terms and criteria", said Lenka Iľanovská, executive director of Forum of Donors.

Attachments: In this extended double issue of our magazine we are bringing two inserts to our readers:

1. A child needs a family we have dedicated to the theme of children from foster homes, their adventures in summer children´s camps, problem of substitute professional families as well as that of Association of Representatives of Non-State Foster Homes in Slovakia.

2. Smoking is a road backwards in which we deal – from various angles - with the problems of noxiousness smoking, the most wide-spread addiction – nicotinism – upon human health, of both a smoker as well as a non-smoker. We also publish viewpoints of World Health Organization and European Union on this serious global problem.

HUMANITA **Časopis dobrovoľníckeho sektora Slovenskej republiky.**
Vydáva Slovenská humanitná rada s podporou grantu MPSVaR SR. Rozširuje vlastnou distribúciou. Objednávky prijíma redakcia. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Uverejnené príspevky nehonorujeme. Registrácia pod č. MK SR 710/92, ISSN 1336-2208. Šéfredaktorka PhDr. Margita Škrabálková, redaktorka PhDr. Eva Muchová. Adresa redakcie: Páričkova 18, 821 08 Bratislava 2, telefón: 02-5020 0520, fax: 02-5020 0522, e-mail: tlacove.shr@changenet.sk. Grafická úprava: Agentúra Zachar, s. r. o., Bratislava, tlač: RAX, s. r. o., Bratislava. © SHR. Foto na obálke: Margita Škrabálková.

markíza text

Strana 834